

Dubravka Jurlina Alibegović

Porezna autonomija gradova u Hrvatskoj u razdoblju 2002.–2016.

Travanj . April 2018

Radni materijali EIZ-a . EIZ Working Papers

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Br . No EIZ-WP-1801

Radni materijali EIZ-a
EIZ Working Papers
EIZ-WP-1801

Porezna autonomija gradova u Hrvatskoj
u razdoblju 2002.–2016.

Dr. sc. Dubravka Jurlina Alibegović
Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10 000 Zagreb, Hrvatska
T. +385 1 2362 000
F. +385 1 2335 165
E. djurlina@eizg.hr

www.eizg.hr

Zagreb, travanj 2018.

IZDAVAČ / PUBLISHER:

Ekonomski institut, Zagreb / The Institute of Economics, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7
10 000 Zagreb
Hrvatska / Croatia
T. +385 1 2362 200
F. +385 1 2335 165
E. eizagreb@eizg.hr
www.eizg.hr

ZA IZDAVAČA / FOR THE PUBLISHER:

Maruška Vizek, ravnateljica / director

GLAVNI UREDNIK / EDITOR:

Ivan-Damir Anić

UREDNIŠTVO / EDITORIAL BOARD:

Katarina Bačić
Tajana Barbić
Sunčana Slijepčević
Paul Stubbs
Marina Tkalec
Iva Tomić
Maruška Vizek

IZVRŠNA UREDNICA / EXECUTIVE EDITOR:

Ivana Kovačević

TEHNIČKI UREDNIK / TECHNICAL EDITOR:

Vladimir Sukser

e-ISSN 1847-7844

Stavovi izraženi u radovima u ovoj seriji publikacija stavovi su autora i nužno ne odražavaju stavove Ekonomskog instituta, Zagreb. Radovi se objavljuju s ciljem poticanja rasprave i kritičkih komentara kojima će se unaprijediti buduće verzije rada. Autor(i) u potpunosti zadržavaju autorska prava nad člancima objavljenim u ovoj seriji publikacija.

Views expressed in this Series are those of the author(s) and do not necessarily represent those of the Institute of Economics, Zagreb. Working Papers describe research in progress by the author(s) and are published in order to induce discussion and critical comments. Copyrights retained by the author(s).

Sadržaj

Sažetak	5
1. Uvod	7
2. Fiskalna decentralizacija, razvijenost i financiranje lokalnih jedinica u Hrvatskoj	8
3. Fiskalna i porezna autonomija gradova	15
4. Metodologija i podaci	18
5. Rezultati	19
6. Zaključak	33
Literatura	35

Porezna autonomija gradova u Hrvatskoj u razdoblju 2002.–2016.

Sažetak:

U ovom je istraživanju izračunat indeks porezne autonomije svih hrvatskih gradova (128) u razdoblju 2002.–2016. Cilj je istraživanja pokazati koliko hrvatski gradovi kontroliraju svoje porezne prihode. Također je cilj utvrditi imaju li gradovi sposobnosti da poreznim prihodima samostalno financiraju lokalne javne usluge građanima i poduzetnicima. Korištena je OECD metodologija u klasifikaciji poreznih prihoda. Rezultati analize pokazali su da su hrvatski gradovi imali relativno nisku razinu porezne autonomije, osim u razdoblju 2010.–2014. kada je indeks porezne autonomije bio iznad 54, dok je u 2016. iznosio 41,36. Dobiveni rezultati istraživanja ukazuju na to da mali broj gradova može bez pomoći središnje države podmirivati postojeću razinu javnih usluga stanovnicima i poduzetnicima te upravljati svojim razvojem. To je važan zaključak u razmatranju buduće uloge gradova u preuzimanju novih javnih funkcija i povećanju decentralizacije javne uprave te teritorijalne organizacije države.

Gljučne riječi: porezna autonomija, lokalni razvoj, lokalne javne financije, Hrvatska
JEL klasifikacija: H71

Tax autonomy of Croatian cities in the 2002–2016 period

Abstract:

In this research, the index of all Croatian cities' tax autonomy (128) in the 2002–2016 period was calculated. The aim of this research is to show how many Croatian cities control their tax revenues. It is also the goal to determine whether cities have the ability to independently finance local public services to citizens and entrepreneurs. The OECD methodology in the classification of tax revenues was used. The results of the analysis showed that Croatian cities had a relatively low level of tax autonomy, except in the period from 2010 to 2014, when the index of tax autonomy was above 54, while in 2016 it amounted to 41.36. The research results showed that only a small number of cities—without the aid of state government grants—can finance their existing level of public services for residents and entrepreneurs and manage their development. This is an important conclusion in considering the future role of cities in taking over new public functions and increasing the decentralization of public administration and territorial organization of the state.

Keywords: tax autonomy, local development, local public finance, Croatia
JEL classification: H71

1. Uvod

Zadnjih mjeseci znanstvena i akademska zajednica¹ intenzivno istupa u javnosti iznoseći argumentaciju o nužnosti daljnje decentralizacije u Hrvatskoj, odnosno o potrebi da se dio javnih poslova i financija prenese s državne razine na gradove i županije. Za razliku od brojnih argumenata za promjenu uloge gradovima i županijama u preuzimanju novih javnih poslova i za to nužnih javnih financija, gotovo se uopće ne govori o ulozi općina u daljnjem jačanju njihove odgovornosti u provođenju i financiranju javnih usluga građanima i poduzetnicima.

Za iznošenje bilo kakvih argumenata u prilog daljnjoj decentralizaciji potrebno je razumjeti postojeće stanje u organizaciji države, broju lokalnih jedinica te podjeli javnih poslova i sredstava između središnje razine vlasti (ministarstava, agencija i zavoda te drugih pravnih osoba), regionalne (županija i pravnih osoba na županijskoj razini) i lokalne razine vlasti (općina i gradova te pravnih osoba na lokalnoj razini). Potrebno je izmjeriti sadašnju razinu fiskalne autonomije prvenstveno gradova, koji bi, uz ljudske kapacitete i znanje, trebali imati i odgovarajuće financijske kapacitete za preuzimanje novih odgovornosti u pružanju javnih usluga. Rezultati takve analize osnovica su za sagledavanje budućeg poželjnog stanja u podjeli odgovornosti za javne funkcije i za njihovo financiranje te posljedično i teritorijalnu organizaciju države.

Cilj je ovog istraživanja izračunati indeks porezne autonomije hrvatskih gradova i o tome objaviti znanstvene rezultate. Time će se popuniti praznine o toj temi u znanstvenoj literaturi. Da bi se postigao cilj istraživanja, koristit će se OECD metodologija u klasifikaciji poreznih prihoda gradova te će se istražiti u kojoj mjeri hrvatski gradovi kontroliraju svoje porezne prihode i koje su njihove sposobnosti da poreznim prihodima samostalno financiraju lokalne javne usluge svojim građanima i poduzetnicima. Izračun indeksa porezne autonomije za hrvatske gradove očekivani je znanstveni doprinos ovog znanstvenog istraživanja.

Istraživanje se temelji na literaturi kojoj su u središtu pozornosti lokalne vlasti, načini njihovog financiranja i fiskalna decentralizacija. U literaturi se opisuje uloga lokalnih vlasti u pružanju niza lokalnih javnih usluga, od dječjih vrtića do lokalne infrastrukture. Iako je uloga lokalne vlasti različita među državama, još se više razlikuje način stjecanja prihoda. Postoje zemlje u kojima jedinice lokalne samouprave ostvaruju najveći dio prihoda od vlastitih poreznih i neporeznih oblika i one u kojima se gradovi i druge lokalne i regionalne vlasti pretežito financiraju zajedničkim poreznim prihodima i/ili pomoćima središnje

¹ Institut za javnu upravu organizirao je 1. ožujka 2018. znanstveno-stručni skup „Europeizacija hrvatske lokalne samouprave: standardi Europske povelje o lokalnoj samoupravi i hrvatska lokalna i regionalna samouprava“. Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Zaklada Friedrich Ebert i Udruga gradova su 14. ožujka 2018. organizirali skup „Decentralizacija u Hrvatskoj: stanje i perspektiva“.

države. Tanzi (1995) smatra da su lokalne vlasti samostalne kada na temelju Ustava ili zakona imaju slobodu uvođenja poreza i od prikupljenih sredstava mogu trošiti u svrhu pružanja javnih usluga prema jasno definiranim kriterijima. Whitney et al. (2018) su mišljenja da fiskalna autonomija znači davanje lokalnim vlastima veće kontrole nad financijama tako da mogu ostvariti bolje ekonomske učinke od onih koji su trenutno mogući unutar postojećeg sustava financiranja lokalne vlasti. U svijetu postoje razlike među zemljama u pružanju i financiranju javnih usluga, ali je opće pravilo da je odgovornost lokalne vlasti i stupanj decentralizacije viši u razvijenim zemljama (Bahl i Linn, 1992; Bailey, 2004).

Ovo se istraživanje nastavlja na istraživanje i usporedbu fiskalne autonomije dvadeset i pet hrvatskih velikih gradova i svih ostalih jedinica lokalne samouprave (531) u 2015. godini (Jurlina Alibegović, Hodžić i Bečić, 2018). U usporedbi s prethodnim istraživanjem, rezultati ovog istraživanja pridonose literaturi u nekoliko bitnih točaka. Prvo, u ovom je radu izračunat indeks porezne autonomije svih hrvatskih gradova (128) nakon početka decentralizacije u Hrvatskoj, odnosno u razdoblju od 2002. do 2016. Drugo, izračunati indeks porezne autonomije svih gradova može biti dobra osnovica za smjer kojim bi trebalo krenuti kod osmišljavanja buduće funkcijske i fiskalne decentralizacije, odnosno uloge gradova u preuzimanju i financiranju novih javnih poslova te nove teritorijalne organizacije države. Treće, rezultati istraživanja mogu poslužiti nositeljima javnih politika u reformskim prijedlozima koji će osnažiti ulogu gradova u promicanju lokalnog razvoja.

Rad je strukturiran na sljedeći način. U drugom dijelu rada govori se o strukturi lokalnih proračuna, razvijenosti lokalnih jedinica i postojećem stupnju fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj kao osnovici za promišljanje o budućoj decentralizaciji. O fiskalnoj i poreznoj autonomiji govori se u trećem dijelu rada. Četvrti dio rada opisuje korištenu metodologiju i podatke. Rezultati istraživanja porezne autonomije gradova prezentirani su u petom dijelu rada, dok su osnovni zaključci istraživanja dani u šestom dijelu rada.

2. Fiskalna decentralizacija, razvijenost i financiranje lokalnih jedinica u Hrvatskoj

Fiskalna decentralizacija se definira prijenosom fiskalne snage od središnje na niže razine vlasti (regionalne i lokalne) (Ebel i Yilmaz, 2002; Bird i Wallich, 1994). Ona se odnosi na prijenos odgovornosti u području javnog trošenja (javnih rashoda), efikasno određivanje javnih rashoda, dodjeljivanje prava na utvrđivanje vlastitih prihoda, rješavanje pitanja pomoći između različitih razina fiskalne vlasti i problematiku zaduživanja nižih razina vlasti. Često se decentralizacija potiče jer posredno pridonosi gospodarskom rastu zemlje i njenih regija te postaje važan dio razvojnih strategija razvijenih i nerazvijenih država. De Mello i Barenstein (2004) upozoravaju da upravljanje u zemlji može biti unaprijedeno decentralizacijom funkcija i načinom njihovog financiranja.

Hrvatska je podijeljena na dvije razine vlasti: državnu i dvije razine lokalne vlasti – županijsku razinu i razinu općina i gradova, pri čemu Grad Zagreb ima status grada i županije. U Hrvatskoj je 20 županija prosječne veličine 204.315 stanovnika ili 175.000 stanovnika kada se iz računice izuzme Grad Zagreb, 428 općina prosječne veličine 2.960 stanovnika i 128 gradova prosječne veličine 23.784 stanovnika ili 17.681 stanovnik kada se ne ubraja Grad Zagreb. U Hrvatskoj je 25 velikih gradova, koji imaju poseban status zbog šireg opsega ovlasti u odnosu na ostale gradove. Od toga je 17 velikih gradova dobilo status na temelju broja stanovnika (više od 35.000)², a preostalih 8 ima manji broj stanovnika, a status velikog grada su dobili jer su sjedište županije³. Za sagledavanje potpune slike, valja navesti da je u Hrvatskoj 51 grad koji ima između 10.000 i 35.000 stanovnika te da Hrvatsku obilježavaju male lokalne jedinice mjereno brojem stanovnika, odnosno postoje gradovi ispod 10.000 stanovnika (ukupno ih je 60) i općine do 3.000 stanovnika (ukupno ih je 276), što je više od 60 posto ukupnog broja jedinica lokalne samouprave. Postoje gradovi koji ne mogu opravdati taj naziv niti razinom prihoda, a niti obavljanjem funkcija koje su im zakonski propisane. Slično je i s općinama. Takve lokalne jedinice nisu sposobne financirati tekuće rashode niti pružiti osnovne javne usluge na svom području te sve više ovise o sredstvima pomoći iz državnog proračuna. Nameće se opravdano pitanje treba li Hrvatskoj toliki broj malenih lokalnih jedinica, a još više kada se tome pridoda i njihov fiskalni položaj mjereno fiskalnim kapacitetom prihoda i rashoda.

Stupanj fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj se mjeri nizom pokazatelja. Prvi je pokazatelj udio prihoda i rashoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u ukupnim приходima i rashodima konsolidirane opće države. Prema zadnjim dostupnim podacima za 2016. godinu, udio prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u приходima konsolidirane opće države iznosio je 13,96 posto, a udio rashoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u rashodima konsolidirane opće države bio je 23,58 posto. Drugi pokazatelj stupnja decentralizacije je udio prihoda i rashoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u bruto domaćem proizvodu. Zadnji raspoloživi podaci za 2016. godinu ukazuju da su prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u bruto domaćem proizvodu iznosili 6,31 posto, a rashodi 10,31 posto, što svrstava Hrvatsku na dno ljestvice europskih država prema stupnju decentralizacije.

Ta su se dva pokazatelja stupnja decentralizacije u Hrvatskoj mijenjala. Na slici 1 prikazana su oba pokazatelja - udio prihoda i rashoda lokalne države u ukupnim приходima i rashodima konsolidirane opće države i udio prihoda i rashoda lokalne države u bruto domaćem proizvodu, u dužem razdoblju, odnosno od 1995. do 2016. godine. Tijekom razdoblja od dvadeset i dvije godine dolazilo je i do metodoloških promjena. Prva je

² Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Velika Gorica, Slavonski Brod, Pula, Karlovac, Sisak, Varaždin, Šibenik, Dubrovnik, Bjelovar, Kaštela, Samobor i Vinkovci.

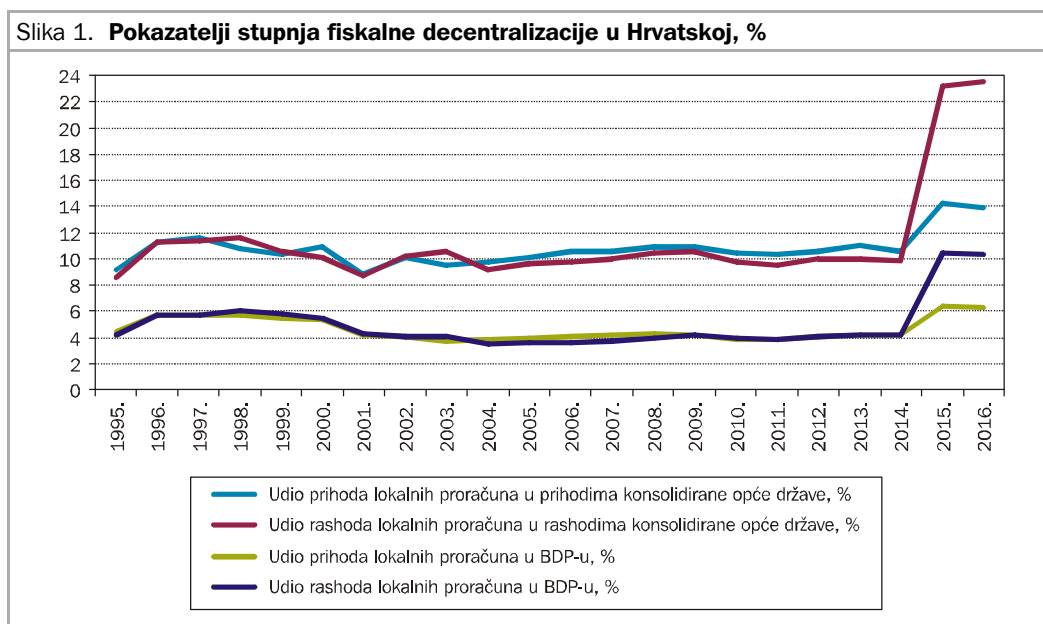
³ Pazin, Gospić, Krapina, Čakovec, Koprivnica, Virovitica, Požega i Vukovar.

promjena u tome što je 1. srpnja 2001. godine započela tzv. prva faza decentralizacije. Ona je značila prenošenje dijela odgovornosti i financija na općine i gradove u provođenju i financiranju javnih vatrogasnih postrojbi, prenošenje odgovornosti za provođenje i financiranje dijela materijalnih i kapitalnih rashoda u osnovnom školstvu ograničenom broju gradova (Gradu Zagrebu i 32 grada sa snažnijim fiskalnim kapacitetom⁴) i prenošenje odgovornosti županijama za provođenje i financiranje dijela materijalnih i kapitalnih rashoda u osnovnom (za sve općine i gradove koji nisu preuzeli decentralizirano financiranje osnovnog školstva) i srednjem školstvu, primarnoj zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj zaštiti. Ministarstvo financija je od 2002. do 2014. godine objavljivalo konsolidirane podatke o javnim prihodima i rashodima za samo 53 jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno 32 grada koja su preuzela decentralizirano financiranje osnovnog školstva, Grada Zagreba i 20 županija. Druga se promjena odnosi na činjenicu da Ministarstvo financija od 2015. godine javno objavljuje podatke za sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno njih 576 i izvanproračunske korisnike jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave – županijske uprave za ceste – umjesto ranijeg obuhvata od 53 jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Uslijed toga, od 2015. godine podaci za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i konsolidiranu opću državu nisu usporedivi s podacima u razdoblju 1995. do 2014. To znači da je od 2015. godine na snazi nova metodologija obračuna stupnja decentralizacije u Hrvatskoj.

Podatke na slici 1 možemo podijeliti na tri razdoblja: do 2002., od 2002. do 2014. i od 2015. do danas. Uočavamo da je udio prihoda i rashoda općina, gradova i županija do 2002. godine iznosio između 8,6 i 11,6 posto prihoda i rashoda konsolidirane opće države, odnosno od 4,0 do 5,7 posto bruto domaćeg proizvoda. U razdoblju od 2002. do 2014., a zbog početka procesa decentralizacije, očekivali bismo veće sudjelovanje lokalnih jedinica u prihodima i rashodima konsolidirane opće države i bruto domaćem proizvodu. Podaci to ne pokazuju, djelomično i zbog obuhvata od samo 53 jedinice lokalne i regionalne samouprave, ali kako je riječ o lokalnim jedinicama s najvećim fiskalnim kapacitetom i preuzetim odgovornostima u pružanju i financiranju javnih usluga na lokalnoj razini (javno vatrogastvo, osnovno i srednje školstvo, primarno zdravstvo i socijalna zaštita) očekivan je rast stupnja decentralizacije. Nažalost, podaci to ne potvrđuju. Od 2015. godine metodologija je izmijenjena, u obuhvat ostvarenja prihoda i rashoda uključene su sve lokalne jedinice i županijske uprave za ceste te podaci pokazuju viši stupanj fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj. Stupanj decentralizacije je znatno viši u rashodima nego u prihodima jedinica lokalne i regionalne samouprave, što znači da se dobar dio decentraliziranih rashoda financira državnim pomoćima.

⁴ Samobor, Velika Gorica, Vrbovec, Zaprešić, Krapina, Kutina, Sisak, Karlovac, Varaždin, Koprivnica, Bjelovar, Crikvenica, Opatija, Rijeka, Gospić, Virovitica, Požega, Slavonski Brod, Zadar, Osijek, Šibenik, Vinkovci, Makarska, Split, Labin, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj, Umag, Dubrovnik i Čakovec.

Uz navedene podatke o stupnju fiskalne decentralizacije, opća obilježja sustava lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj okarakterizirana su postojanjem velikog broja općina i gradova u posebnom statusu financiranja. Uz 32 grada⁵, Grad Zagreb i 20 županija, koje su decentralizirano financirale osnovno i srednje školstvo, primarno zdravstvo i socijalnu zaštitu, 180 općina i gradova nalazilo se u područjima posebne državne skrbi, 45 općina i gradova u brdsko-planinskom području, 50 općina i gradova na otocima, a poseban je status imao Grad Vukovar. Zbog posebnog statusa, sve su te lokalne jedinice imale niz olakšica u financiranju.

Izvor: Ministarstvo financija.

Posebno treba navesti i indeks razvijenosti općina, gradova i županija, kojim se mjeri stupanj razvijenosti lokalnih jedinica. Prvi je indeks razvijenosti izmjeren 2010. godine, zatim 2013. godine te je zadnji izmijenjeni indeks razvrstao općine i gradove te županije prema razvijenosti u 2017. godini. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije navodi na svojoj mrežnoj stranici da se zadnji indeks razvijenosti temelji na Uredbi o indeksu razvijenosti (Narodne novine 131/2017) koja utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti. Za izračun indeksa razvijenosti koriste se slijedeći pokazatelji: prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje) i indeks starenja. Indeks razvijenosti kompozitni je pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja

⁵ Gradovi Križevci i Đurđevac započeli su kasnije s decentraliziranim financiranjem osnovnog školstva te su trenutno u Hrvatskoj 34 grada koja na taj način financiraju osnovno školstvo.

razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u određenom razdoblju. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u skupine razvijenosti pomoću distribucije ranga, pri čemu se uvijek polazi od prosječnog praga razvijenosti (indeks 100). Skupine razvijenosti predstavljaju jednake dijelove (polovine, odnosno četvrtine) u razdiobi po veličini uređenih nizova iznadprosječnih i ispodprosječnih vrijednosti indeksa razvijenosti za jedinice područne (regionalne), odnosno lokalne samouprave. Jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u četiri skupine, a jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina. Status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske, odnosno I. – IV. skupina jedinica lokalne samouprave te I. i II. skupina jedinica područne (regionalne) samouprave. Postupak ocjenjivanja provodi se svake tri godine. Zadnji je postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti proveden krajem 2017. godine na osnovi kojeg je donesena i nova Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (Narodne novine 132/2017) koja se primjenjuje od 1. siječnja 2018.⁶

Što se tiče izvora financiranja, najvažnija vrsta prihoda općina, gradova i županija porezni su prihodi, i to prihod od poreza na dohodak koji je zajednički porezni prihod središnje države i lokalnih jedinica. Porezni prihodi u proračunima općina, gradova i županija čine 52,0 posto ukupnih prihoda, odnosno 38,4 posto ukupnih prihoda u županijskim proračunima, 58,9 posto ukupnih prihoda u gradskim proračunima i 37,2 posto ukupnih prihoda u općinskim proračunima (vidi sliku 2). Ako uzmemo u obzir samo prihod od poreza na dohodak situacija je sljedeća: prihodi od poreza i prireza na dohodak čine 45,8 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna, 38,4 posto ukupnih prihoda županijskih proračuna, 52,0 posto ukupnih prihoda gradskih proračuna i 28,6 posto ukupnih prihoda općinskih proračuna.

Porez na dohodak ima još jednu važnu ulogu počevši od 2001. godine kada su 32 grada s većim fiskalnim kapacitetom (dodatno Grad Križevci i Grad Đurđevac) preuzela odgovornost za obavljanje dijela poslova u području osnovnog obrazovanja, te županije u području obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite, kao i gradovi i općine osnivači javnih vatrogasnih postrojbi u financiranju javnog vatrogastva. Rashodi za plaće i doprinose poslodavaca u osnovnom i srednjem školstvu, zdravstvu i socijalnoj zaštiti, kao i dio tekućih rashoda u zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti i dalje se osiguravaju u državnom proračunu, a ostali materijalni rashodi, rashodi za tekuće održavanje i kapitalne investicije obveza su 34 grada, Grada Zagreba i svih 20 županija koje se brinu o tim decentraliziranim funkcijama za gradove na svom području. Navedene decentralizirane funkcije financiraju se dodatnim

⁶ Preuzete informacije s mrežne stranice Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelj-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740>.

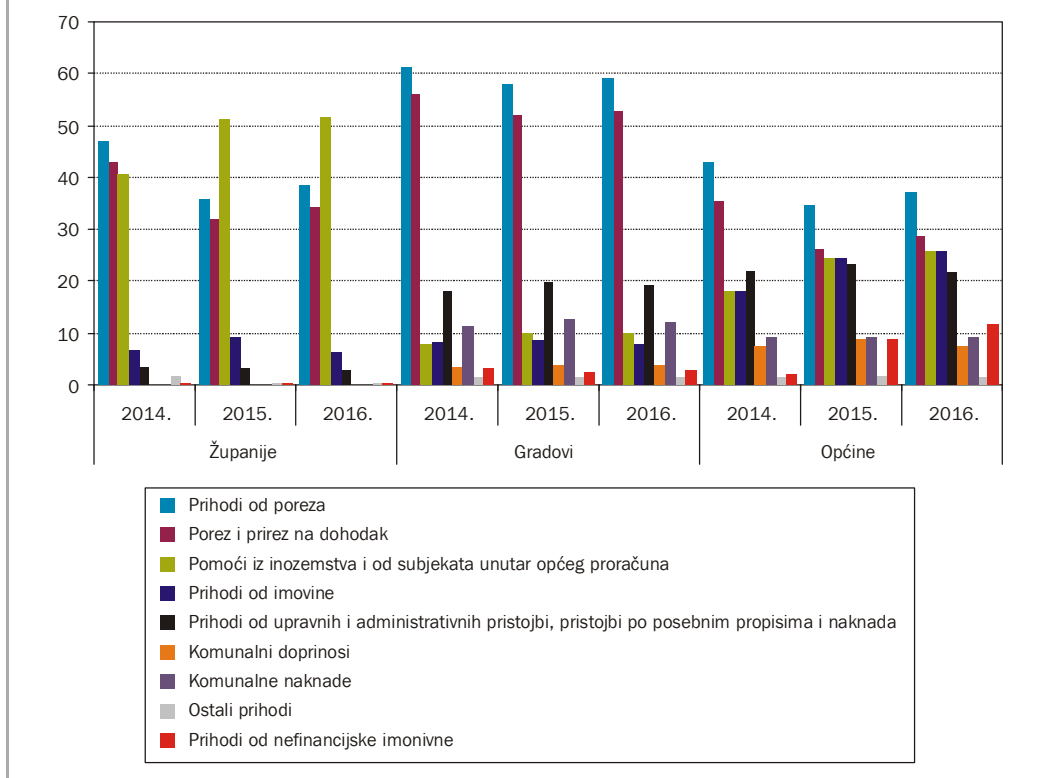
udjelom u prihodu od poreza na dohodak i u slučaju kada taj prihod nije dovoljan za pokriće troškova obavljanja decentraliziranih funkcija, osigurana su sredstva iz pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije, koje se alimentiraju iz dijela prihoda od poreza na dohodak.

Prema ostvarenju lokalnih proračuna u 2014. godini poseban dio prihoda od poreza na dohodak koji je rezerviran za pokriće rashoda decentraliziranih funkcija u osnovnom i srednjem školstvu, zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti i javnom vatrogastvu iznosio je 1,1 milijardu kuna (4,8 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna), u 2015. godini oko 499 milijuna kuna (2,2 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna), a u 2016. 538 milijuna kuna (2,3 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna). Za jedinice lokalne i regionalne samouprave koje nemaju dovoljno sredstava za financiranje decentraliziranih funkcija iz dodatnog udjela poreza na dohodak osigurane su pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije. One su u 2014. iznosile 1,2 milijarde kuna (5,2 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna), u 2015. 1,6 milijardu kuna (7,3 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna), a u 2016. 1,5 milijardi kuna (6,7 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna).

Na temelju prikazanih podataka, na slici 3 uočava se da se financiranje decentraliziranih funkcija ostvaruje u manjem dijelu iz prihoda lokalnih proračuna, odnosno iz dodatnog udjela u porezu na dohodak, a u značajnom dijelu iz prihoda središnjeg proračuna ili drugim riječima, iz pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija. Naročito se to odnosi na financiranje decentraliziranih funkcija županija. Još važniji zaključak je da postojeća decentralizacija nadležnosti i financiranja dijela javnih funkcija nije ojačala odgovornost općina, gradova i županija, nije pojačala njihovu autonomiju niti u pružanju javnih usluga koje se decentralizirano financiraju, a niti je povećala stupanj odgovornosti u provođenju ostalih javnih funkcija iz njihovog djelokruga. Odgovornost i sredstva za provođenje decentraliziranih javnih funkcija i dalje su podijeljeni između središnje države i lokalne razine javne vlasti, pri čemu lokalna razina vlasti veoma ograničeno sudjeluje u donošenju odluka o podjeli te odgovornosti i financijama.

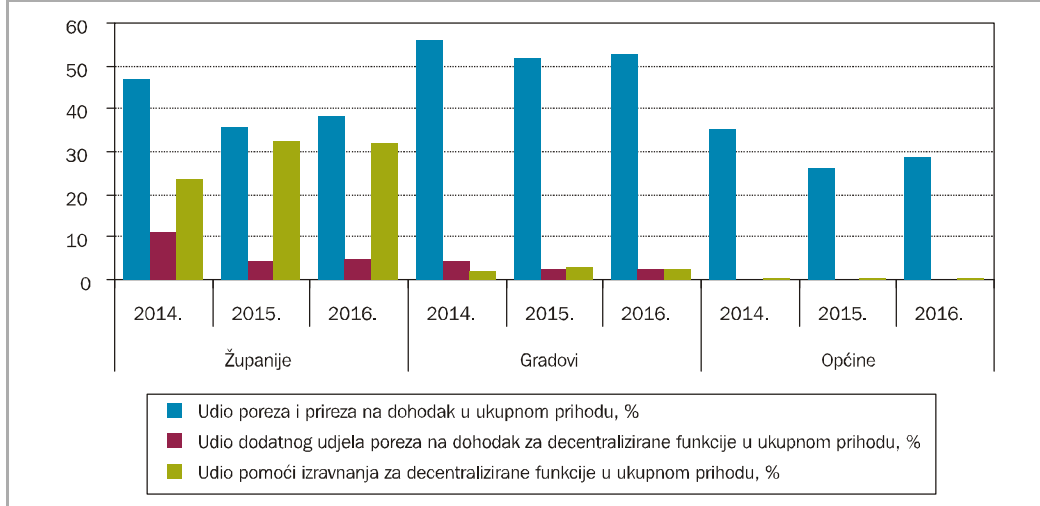
Kako je već rečeno, lokalna i regionalna samouprava u Hrvatskoj ovisna je o prihodima od poreza na dohodak. Vidljivo je da preko polovine svih prihoda dolazi po toj osnovi. Svaka promjena u sustavu poreza na dohodak očekivano će se snažno reflektirati na prihode županija, gradova i općina. Općine, gradovi i županije ne mogu samostalno utjecati na razinu tih prihoda jer porezne stope, osnovicu, olakšice, porezne razrede i sl. samostalno određuje središnja razina, odnosno Ministarstvo financija.

Slika 2. **Prihodi županijskih, gradskih i općinskih proračuna, 2014.–2016., %**

Izvor: Ministarstvo financija.

Slika 3. **Financiranje decentraliziranih funkcija, 2014.–2016., %**

Izvor: Ministarstvo financija.

Prirez porezu na dohodak kao prihod lokalnih jedinica ne koristi se u dovoljnoj mjeri. Prirez porezu na dohodak uvelo je 315 općina i gradova, što znači da ga gotovo polovina

općina i gradova, odnosno 43 posto općina i gradova nije niti uvelo. Podaci Porezne uprave⁷ pokazuju da je 70 općina i gradova uvelo zakonom propisane maksimalne stope prireza porezu na dohodak, što čini tek 12,6 posto svih općina i gradova. Ukupno je pet općina u Hrvatskoj uvelo prirez po stopi od jedan posto, a šest je općina uvelo prirez po stopi od dva posto, što znači da je 11 općina uvelo tek minimalni prirez porezu na dohodak.

Neporezni prihodi uglavnom su namjenski prihodi, od kojih su za gradove i općine najvažniji prihodi od komunalne naknade i komunalnog doprinosa. Prihodi od komunalne naknade iznose 9,71 posto ukupnih prihoda u lokalnim proračunima, odnosno 12,15 posto ukupnih prihoda u gradskim i 9,08 posto u općinskim proračunima. Prihodi od komunalnog doprinosa iznose 3,97 posto ukupnih prihoda lokalnih proračuna, 4,03 posto ukupnih prihoda u gradskim i 7,49 posto u općinskim proračunima. Sve to utječe na sadašnje stanje pružanja i financiranja javnih usluga u Hrvatskoj. Isto tako, takvo stanje treba uzeti u obzir kod prijedloga buduće funkcijske i fiskalne decentralizacije te teritorijalne reorganizacije države.

Važan izvor prihoda u lokalnim proračunima su pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna. U ukupnim prihodima svih općinskih, gradskih i županijskih proračuna, pomoći čine 19,20 posto, dok u strukturi županijskih proračuna one čine 51,72 posto ukupnih prihoda, gradskih 7,84 posto te općinskih 25,79 posto. Drugim riječima, županije i općine snažno ovise o pomoćima kako bi financirale postojeću razinu javne potrošnje. Gradovi imaju najsnažniji fiskalni kapacitet i njihova ovisnost o pomoćima je najniža.

Ovo će se istraživanje baviti isključivo gradovima te će se u nastavku govoriti o poreznoj autonomiji gradova koji su prepoznati kao jedinice lokalne samouprave koje imaju kapacitete za preuzimanje novih odgovornosti u pružanju javnih usluga građanima i poduzetnicima.

3. Fiskalna i porezna autonomija gradova

Fiskalna autonomija gradova se u fiskalnoj literaturi definira na više načina. Wolman i Goldsmith (1990) smatraju da je fiskalna autonomija sposobnost lokalnih vlasti da imaju neovisan utjecaj na dobrobit stanovnika u lokalnoj jurisdikciji. Za razliku od njih, Boyn (1996) definira fiskalnu autonomiju kao snagu i sposobnost lokalne samouprave da razvija javne politike, inovira i eksperimentira s javnim politikama, te da se one mogu razlikovati u pojedinoj lokalnoj jedinici. Chapman (1999) smatra da je fiskalna autonomija sposobnost

⁷ Vidjeti opširnije, Porezna uprava Ministarstva financija: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/Popisi/Stope.aspx.

lokalne jurisdikcije da ostvaruje dovoljno javnih prihoda od lokalnog gospodarstva, a zatim da odredi kako te prihode treba potrošiti. Zaključno, u ovom istraživanju fiskalnu autonomiju definiramo kao sposobnost lokalne jedinice da utvrđuje porezne stope i porezne osnovice bez vanjskog utjecaja, kako bi samostalno odredila kako potrošiti te prihode, kao i sposobnost pružanja razine usluga koje zahtijevaju građani te lokalne jedinice.

Niz je argumenata koji govore u prilog povećanju fiskalne autonomije gradova. Gramlich (1990) smatra da potiče na veću odgovornost lokalnih političara jer lobiranje središnje vlasti za dobivanje potpora može dovesti do toga da lokalni političari donose odluke o dodjeli javnih sredstava koje nemaju veze s ekonomskom učinkovitošću. Slack (2017) smatra da u prosjeku gradovi s višom razinom fiskalne autonomije, koja se mjeri udjelom vlastitih u ukupnim prihodima, ostvaruju i višu razinu bruto domaćeg proizvoda po stanovniku. Ovisnost o potporama dovela bi gradove do neučinkovite javne potrošnje. Također, postoji velika mogućnost posljedica uslijed potencijalne migracije faktora proizvodnje zbog porezne konkurencije i opasnost od velikih administrativnih troškova. Složenost sustava u kojem je visoka razina fiskalne samostalnosti gradova u literaturi se navodi kao najvažniji argument koji govori protiv jačanja fiskalne samostalnosti gradova.

U malobrojnim istraživanjima fiskalnog značaja lokalnih poreza u Hrvatskoj, Bronić (2012) zaključuje da općine i gradovi u Hrvatskoj ostvaruju premalo prihoda od lokalnih poreza, dobar dio njih nije uveo neke od oblika lokalnih poreza (najčešće prirez), a često su propisane ispodprosječne stope.

U ovom se istraživanju želi ići korak dalje te je cilj utvrditi, odnosno izmjeriti i usporediti dio fiskalne autonomije gradova⁸, koja se odnosi isključivo na poreznu autonomiju gradova u Hrvatskoj. Kako bi se to napravilo, potrebno je postaviti ključna istraživačka pitanja. Prvo, u kojoj mjeri gradovi u Hrvatskoj kontroliraju svoje porezne prihode? Drugo, imaju li gradovi sposobnost uvođenja poreza i, kao posljedica toga, generiraju li gradovi neovisno porezne prihode? Treće, u kojoj mjeri postojeća struktura proračuna gradova u Hrvatskoj, naročito rashoda ograničava ili potiče pametni lokalni razvoj?

Da bi se izmjerila postojeća razina porezne autonomije gradova u Hrvatskoj, u istraživanju će se provesti sljedeće aktivnosti:

⁸ Fiskalna teorija govori o autonomiji lokalnih jedinica koja obuhvaća četiri vrste autonomije: (i) fiskalna autonomija znači samostalnost lokalnih jedinica u oporezivanju stanovništva koje živi na lokalnom području; (ii) obuhvat nadležnosti u pružanju javnih usluga građanima i poduzetnicima znači samostalnost lokalnih jedinica u biranju zadataka koje žele obavljati i za koje su odgovorne; (iii) organizacijska autonomija označava u kojoj je mjeri lokalna jedinica slobodna u odlučivanju o svom ustrojstvu i izvršnoj vlasti te izbornom sustavu; i (iv) ostali oblici samostalnosti odnose se na pravnu zaštitu, upravni nadzor i suradnju sa središnjom razinom vlasti.

- (i) Utvrdit će se postojeća struktura proračuna hrvatskih gradova prema ključnim izvorima prihoda u razdoblju 2002.–2016.
- (ii) Korištenjem OECD-ove metodologije u klasifikaciji poreznih prihoda gradova (Blöchliger i King, 2005; Blöchliger i Rebesone, 2009; Kim, Lotz i Blöchliger, 2013), utvrdit će se postojeća razina porezne autonomije gradova prema njihovoj samostalnosti u ostvarivanju prihoda
- (iii) Izračunat će se indeks porezne autonomije gradova
- (iv) Interpretirat će se rezultati istraživanja i dat će se zaključak o postojećoj razini porezne autonomije hrvatskih gradova.

Očekivani je rezultat ovog istraživanja izračun indeksa porezne autonomije hrvatskih gradova u razdoblju 2002.–2016. Definicija indeksa porezne autonomije je sposobnost grada da utvrđuje porezne stope i porezne osnovice bez vanjskog utjecaja, kako bi samostalno odredio kako potrošiti te prihode, kao i sposobnost pružanja razine usluga koje zahtijevaju građani koji žive u gradu.

U istraživanju će se slijediti metodologija mjerenja indeksa lokalne autonomije, koju su razvili Ladner, Keuffer i Baldersheim (2015). Metodologija istraživanja temelji se na korištenju raspoloživih podataka o izvršenju lokalnih proračuna u razdoblju 2002.–2016., koje objavljuje Ministarstvo financija Republike Hrvatske te na klasifikaciji proračunskih prihoda prema OECD sustavu klasifikacije (Blöchliger i King, 2005; Blöchliger i Rebesone, 2009; Kim, Lotz i Blöchliger, 2013), koja ispituje u kojoj su mjeri hrvatski gradovi samostalni u ostvarivanju prihoda na temelju zakonom definiranih mogućnosti samostalnog uvođenja poreza.

Ovo se istraživanje bavi isključivo dijelom fiskalne autonomije, odnosno poreznom autonomijom hrvatskih gradova utvrđivanjem njihove samostalnosti kod poreznih oblika kod kojih gradovi samostalno utvrđuju osnovice i stope poreza (porez na korištenje javnih površina) i kod onih poreza kod kojih se stope i osnovice utvrđuju u granicama koje je odredila središnja država (npr. porez i prirez porezu na dohodak). Istraživanje se neće baviti mjerenjem fiskalne samostalnosti gradova u određivanju obilježja i značaja financijskih pomoći niti samostalnosti u zaduživanju. Također se neće baviti istraživanjem drugih dimenzija autonomije gradova, odnosno samostalnosti u obuhvatu nadležnosti u pružanju javnih usluga, organizacijske samostalnosti i ostalih aspekata samostalnosti gradova.

4. Metodologija i podaci

OECD-ova metodologija u klasifikaciji poreznih prihoda gradova prema njihovoj samostalnosti u ostvarivanju prihoda (Blöchliger i King, 2005; Blöchliger i Rebesone, 2009; Kim, Lotz i Blöchliger, 2013), definira šest vrsta poreznih prihoda gradova (vidi tablicu 1). Prva je vrsta poreznih prihoda (a) gdje gradovi mogu u potpunosti sami određivati porezne stope i osnovice lokalnih poreza. Druga je vrsta (b.1) gdje gradovi sami određuju porezne stope u potpunosti i (b.2) gdje gradovi sami određuju porezne stope ograničeno. Treća je vrsta (c) gdje gradovi sami određuju porezne osnovice. Četvrta je vrsta (d) gdje se porezni prihodi dijele između središnje države i gradova (i ostalih jedinica lokalne samouprave), a ima četiri podvrste: (d.1) gdje grad određuje raspodjelu prihoda, (d.2) gdje grad sudjeluje u odluci o određivanju raspodjele prihoda, (d.3) gdje raspodjelu prihoda određuje središnja država, nekoliko puta godišnje i (d.4) gdje raspodjelu prihoda jednom godišnje određuje središnja država. Peta je vrsta (e) gdje središnja država određuje poreznu osnovicu i poreznu stopu i šesta vrsta (f) označava porezne prihode koji ne pripadaju gradu.

Indeks porezne autonomije gradova u Hrvatskoj ponderirani je indeks, odnosno udio pojedinih poreznih prihoda u poreznim prihodima u gradskom proračunu pomnožen odgovarajućim ponderom, koji mjeri autonomiju poreznih prihoda gradova u Hrvatskoj te se računa pomoću sljedeće formule:

Indeks porezne autonomije grada =
ponder x udio vrste poreza u poreznim prihodima u gradskom proračunu. (1)

Indeks porezne autonomije grada =
 $1x(a) + 0,75x(b.1) + 0,50x(b.2) + 0,75x(c) + 0,75x(d.1) + 0,50x(d.2) + 0,25x(d.3)$
 $+ 0,25x(d.4) + 0,05x(e) + 0x(f)$. (2)

Hrvatski gradovi ostvaruju prihode od vlastitih i zajedničkih poreznih prihoda koji se mogu svrstati u tri od šest glavnih kategorija autonomije korištenjem OECD-ove klasifikacije. Tablica 2 sadrži nazive vrsta poreza, OECD oznaku za vrstu poreza prema njihovoj samostalnosti u ostvarivanju prihoda i pripadajući ponder za računanje indeksa porezna autonomije.

Za izračun indeksa porezne autonomije hrvatskih gradova koriste se javno dostupni podaci Ministarstva financija o ostvarenju prihoda u proračunima gradova za razdoblje 2002.–2016. godina⁹.

⁹ Opširnije vidjeti, Ministarstvo financija: <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2016>.

Indikatori porezne autonomije	Vrsta poreznih prihoda	Razina porezne autonomije	Ponderi
Grad ima slobodu odrediti poreznu stopu i osnovicu	a	Najviša razina autonomije	1
Grad ima slobodu odrediti samo poreznu stopu u potpunosti	b.1	Relativno visoka razina autonomije	0,75
Grad ima slobodu odrediti samo poreznu stopu ograničeno	b.2	Relativno visoka razina autonomije	0,50
Grad ima slobodu odrediti samo poreznu osnovicu	c	Relativno visoka razina autonomije	0,75
Grad je u mogućnosti odrediti raspodjelu poreznih prihoda s višim razinama vlasti	d.1	Relativno visoka razina autonomije	0,75
Raspodjela poreznih prihoda s višim razinama vlasti traži suglasnost grada	d.2	Srednja razina autonomije	0,50
Raspodjela poreznih prihoda s višim razinama vlasti je fiksna, ali može biti jednostrano promijenjena i to od strane više razine vlasti	d.3	Minimalna razina autonomije	0,25
Raspodjela poreznih prihoda s višim razinama vlasti određena je od strane više razine vlasti u njenom godišnjem proračunu	d.4	Minimalna razina autonomije	0,25
Raspodjela poreznih prihoda s višim razinama vlasti određena je od strane više razine vlasti nekoliko puta godišnje	e	Minimalna razina autonomije	0,05
Viša razina vlasti određuje porezne stope i poreznu osnovicu	f	Nema autonomije	0

Izvor: Sistematizacija autorice na temelju Blöchliger i Rebesone (2009) i Kim, Lotz i Blöchliger (2013).

Gradski porezi		
Vrsta poreza	OECD oznaka vrste poreza	Ponder
Prerez porezu na dohodak	b.2	0,50
Porez na potrošnju	b.2	0,50
Porez na kuće za odmor	b.2	0,50
Porez na tvrtku	b.2	0,50
Porez na korištenje javnih površina	a	1
Zajednički porezi koji se dijele		
Porez na dohodak	e	0,05
Porez na promet nekretnina	b.2	0,50

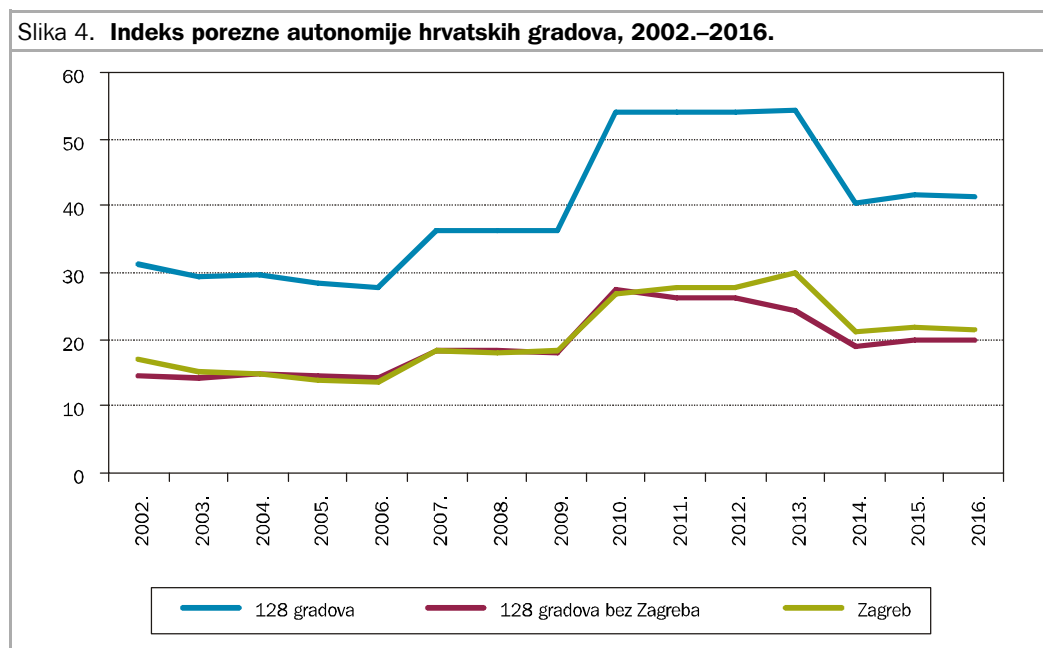
Izvor: Sistematizacija autorice na temelju Blöchliger i Rebesone (2009) i Kim, Lotz i Blöchliger (2013).

5. Rezultati

Za svaki od 128 hrvatskih gradova izračunat je indeks porezne autonomije za razdoblje 2002.–2016., prikazan u tablici 3. Na temelju prikazanih podataka u tablici 3 uočavamo da je indeks porezne autonomije 128 hrvatskih gradova padao s 31,4 u 2002. na 27,9 u 2006. te ponovno rastao s 36,4 u 2007. na 54,3 u 2013. godini. Od tada indeks porezne autonomije gradova opet pada na 40,3 i polagano raste na 41,4 (2016.). Što se tiče Grada

Zagreba, njegov je indeks porezne autonomije tijekom cijelog analiziranog razdoblja najviši, bio je 2002. 16,9, a svih ostalih gradova 14,5. To ne treba čuditi zbog statusa koji Grad Zagreb ima, istovremeno je grad i županija i ostvaruje najveći udio u porezu na dohodak te ima najvišu stopu prireza porezu na dohodak. Indeks porezne autonomije Grada Zagreba povećavao se tijekom analiziranog razdoblja te je 2016. godine iznosio 21,6, a za ostalih 127 gradova 19,8. To znači da tijekom analiziranog razdoblja postoji trend visokog indeksa fiskalne autonomije Zagreba, koji je, osim u razdoblju 2004.–2008., kontinuirano veći od svih ostalih gradova zajedno, što je zorno prikazano na slici 4.

Bez obzira na ograničenu fiskalnu samostalnost, Zagreb kao i svi ostali gradovi ima zakonsku mogućnost utvrđivanja osnovice i stope samo poreza na korištenje javnih površina. Podaci o visini zagrebačkog indeksa porezne autonomije ukazuju na činjenicu da mu njegovi porezni prihodi u usporedbi s drugim gradovima osiguravaju relativno izdašno financiranje javnih poslova. To je rezultat visoke stope prireza porezu na dohodak te koncentracije poduzeća i stanovnika u glavnom gradu koji su porezni obveznici tog grada. Istodobno, bilo kakva promjena u poreznom sustavu donijet će promjene u visini prikupljenih poreznih prihoda u blagajni svakog grada, a time i indeksa porezne autonomije.

Izvor: Ministarstvo financija.

Tablica 4 i slika 5 sadrže sistematizaciju indeksa porezne autonomije hrvatskih gradova, koji su grupirani u šest razreda. Iz tablice 4 uočava se da je najveći broj gradova u razredu od 0,00 do 0,05 indeksa porezne autonomije. Godine 2002. u tom su razredu bila 64 grada, a u 2016. broj se smanjio na 44. To nam govori o činjenici vrlo ograničene porezne

autonomije velikog broja gradova, što dovodi u pitanje njihove mogućnosti financiranja postojeće razine lokalne javne potrošnje, a još više mogućnosti za preuzimanjem novih odgovornosti u pružanju javnih usluga građanima i poduzetnicima. U svim ostalim razredima je tijekom vremena došlo do porasta broja gradova, a samo je Grad Zagreb ostao u razredu s više od tri indeksa porezne autonomije.

Tablica 5 sadrži rangirane gradove prema indeksu porezne autonomije u 2002. i 2016. godini. Iz prikazanih podataka jasno se vidi da četiri najveća hrvatska grada, Zagreb, Split, Rijeka i Osijek zauzimaju prva četiri mjesta u rangiranju gradova prema indeksu porezne autonomije. Za usporedbu indeksa porezne autonomije, možemo reći da je primjerice indeks porezne autonomije u Splitu tri puta veći od onog u Zadru i Dubrovniku, a pet puta veći od šibenskog. To znači da se u Splitu, uz istu razinu porezne autonomije, zbog ostvarivanja više poreznih prihoda može osigurati viša razina javnih usluga od onih u ostalim dalmatinskim gradovima. I u tim gradovima će bilo kakva promjena u postojećim porezima utjecati na ostvarivanje prihoda u gradskim blagajnama.

Također, uočavamo da je povećan indeks porezne autonomije u većini gradova u 2016. u odnosu na 2002. To znači da se povećala razina samostalnosti gradova u odlučivanju o prikupljenim poreznim prihodima. Međutim, valja upozoriti na začelje tablice 5, gdje je 13 gradova imalo veoma nisku razinu porezne autonomije i indeks je iznosio svega 0,01, dok je grad Komiža u 2002. imao indeks porezne autonomije 0,0. Drugim riječima, to govori o izrazito ograničenoj poreznoj autonomiji i činjenici da građani Komiže ovise o financiranju svojih javnih potreba o drugim izvorima prihoda u proračunu. Za gradove Skradin, Komižu, Opuzen, Hrvatsku Kostajnicu i Vrliku situacija se nije puno promijenila niti u 2016. i indeks porezne autonomije iznosio je svega 0,01. Vrlika je primjer minijaturnog grada (2.177 stanovnika) koji se nalazi na zadnjem mjestu na ljestvici gradova poredanih prema indeksu porezne autonomije, što govori o izrazito ograničenoj poreznoj autonomiji u praksi. Ona stanovnicima Vrlike ne može omogućiti da se oporezivanjem stanovništva izdašno financiraju njihove javne potrebe, već su ovisni o državnim pomoćima.

Tablica 3. Indeks porezne autonomije hrvatskih gradova, 2002.–2016.

Bjelovarsko-bilogorska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1.	Bjelovar	0,29	0,28	0,26	0,25	0,24	0,32	0,33	0,31	0,47	0,42	0,42	0,38	0,28	0,30	0,30
2.	Čazma	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,04	0,03	0,04	0,04
3.	Darugar	0,07	0,05	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05	0,05	0,10	0,08	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07
4.	Garešnica	0,04	0,03	0,04	0,03	0,03	0,04	0,05	0,04	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,04
5.	Grubišno Polje	0,02	0,02	0,03	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,43</i>	<i>0,40</i>	<i>0,39</i>	<i>0,38</i>	<i>0,37</i>	<i>0,48</i>	<i>0,49</i>	<i>0,47</i>	<i>0,73</i>	<i>0,63</i>	<i>0,64</i>	<i>0,57</i>	<i>0,44</i>	<i>0,46</i>	<i>0,47</i>
Brodsko-posavska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
6.	Nova Gradiška	0,06	0,05	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06	0,05	0,08	0,08	0,09	0,08	0,06	0,08	0,08
7.	Slavonski Brod	0,29	0,26	0,33	0,32	0,30	0,40	0,40	0,40	0,62	0,44	0,45	0,44	0,35	0,36	0,36
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,35</i>	<i>0,30</i>	<i>0,37</i>	<i>0,36</i>	<i>0,34</i>	<i>0,46</i>	<i>0,46</i>	<i>0,46</i>	<i>0,70</i>	<i>0,53</i>	<i>0,54</i>	<i>0,52</i>	<i>0,41</i>	<i>0,44</i>	<i>0,44</i>
Dubrovačko-neretvanska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
8.	Dubrovnik	0,51	0,49	0,56	0,57	0,55	0,59	0,57	0,56	0,87	0,80	0,84	0,77	0,63	0,70	0,70
9.	Korčula	0,03	0,05	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06	0,06	0,06	0,05	0,04	0,04
10.	Metković	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,06	0,06	0,09	0,09	0,09	0,08	0,06	0,06	0,06
11.	Opuzen	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
12.	Ploče	0,04	0,03	0,04	0,04	0,03	0,05	0,05	0,05	0,07	0,09	0,07	0,06	0,04	0,05	0,05
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,64</i>	<i>0,62</i>	<i>0,68</i>	<i>0,69</i>	<i>0,66</i>	<i>0,75</i>	<i>0,73</i>	<i>0,73</i>	<i>1,10</i>	<i>1,05</i>	<i>1,07</i>	<i>0,98</i>	<i>0,79</i>	<i>0,86</i>	<i>0,86</i>
Grad Zagreb																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
13.	Zagreb	16,93	15,23	14,85	14,03	13,69	18,20	18,06	18,20	26,69	27,85	27,83	29,97	21,21	21,80	21,55
	<i>Grad Zagreb</i>	<i>16,93</i>	<i>15,23</i>	<i>14,85</i>	<i>14,03</i>	<i>13,69</i>	<i>18,20</i>	<i>18,06</i>	<i>18,20</i>	<i>26,69</i>	<i>27,85</i>	<i>27,83</i>	<i>29,97</i>	<i>21,21</i>	<i>21,80</i>	<i>21,55</i>

Istarska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
14.	Buje	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,04	0,07	0,06	0,06	0,05	0,04	0,05	0,04
15.	Buzet	0,04	0,07	0,10	0,10	0,10	0,10	0,09	0,09	0,14	0,12	0,12	0,11	0,09	0,06	0,07
16.	Labin	0,08	0,07	0,08	0,09	0,08	0,11	0,11	0,10	0,17	0,16	0,16	0,16	0,12	0,13	0,12
17.	Novigrad	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05	0,11	0,11	0,09	0,08	0,08	0,09	0,10
18.	Pazin	0,06	0,07	0,06	0,05	0,05	0,07	0,07	0,11	0,16	0,10	0,10	0,10	0,08	0,09	0,08
19.	Poreč	0,21	0,20	0,20	0,19	0,19	0,21	0,21	0,21	0,39	0,37	0,38	0,35	0,27	0,31	0,32
20.	Pula	0,53	0,45	0,48	0,47	0,49	0,58	0,59	0,56	0,82	0,81	0,82	0,78	0,65	0,73	0,72
21.	Rovinj	0,19	0,17	0,17	0,17	0,15	0,23	0,20	0,18	0,33	0,32	0,36	0,32	0,26	0,33	0,33
22.	Umag	0,14	0,14	0,17	0,14	0,13	0,16	0,17	0,19	0,33	0,29	0,27	0,25	0,19	0,22	0,22
23.	Vodnjan	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,07	0,05	0,05	0,07	0,07	0,07	0,07	0,05	0,06	0,06
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>1,34</i>	<i>1,26</i>	<i>1,35</i>	<i>1,31</i>	<i>1,30</i>	<i>1,61</i>	<i>1,59</i>	<i>1,58</i>	<i>2,60</i>	<i>2,41</i>	<i>2,42</i>	<i>2,27</i>	<i>1,82</i>	<i>2,07</i>	<i>2,05</i>
Karlovačka županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
24.	Duga Resa	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,06	0,06	0,06	0,10	0,09	0,10	0,09	0,07	0,08	0,07
25.	Karlovac	0,42	0,37	0,42	0,41	0,38	0,49	0,48	0,48	0,72	0,67	0,67	0,63	0,49	0,53	0,56
26.	Ogulin	0,09	0,12	0,18	0,15	0,16	0,14	0,14	0,13	0,19	0,17	0,16	0,15	0,11	0,08	0,09
27.	Ozalj	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,05	0,05	0,06	0,06	0,04	0,04	0,09
28.	Slunj	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,05	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,61</i>	<i>0,59</i>	<i>0,70</i>	<i>0,65</i>	<i>0,63</i>	<i>0,78</i>	<i>0,74</i>	<i>0,73</i>	<i>1,10</i>	<i>1,03</i>	<i>1,03</i>	<i>0,96</i>	<i>0,74</i>	<i>0,75</i>	<i>0,83</i>
Koprivničko-križevačka županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
29.	Đurđevac	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,04	0,07	0,05	0,05	0,05	0,03	0,03	0,03
30.	Koprivnica	0,22	0,19	0,21	0,22	0,22	0,30	0,28	0,28	0,42	0,39	0,39	0,35	0,27	0,28	0,27
31.	Križevci	0,07	0,07	0,08	0,07	0,08	0,12	0,14	0,13	0,21	0,17	0,17	0,16	0,12	0,12	0,13
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,33</i>	<i>0,28</i>	<i>0,33</i>	<i>0,33</i>	<i>0,34</i>	<i>0,46</i>	<i>0,46</i>	<i>0,45</i>	<i>0,70</i>	<i>0,61</i>	<i>0,61</i>	<i>0,56</i>	<i>0,42</i>	<i>0,44</i>	<i>0,44</i>

Krapinsko-zagorska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
32.	Donja Stubica	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
33.	Klanjec	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02
34.	Krapina	0,06	0,06	0,07	0,07	0,06	0,08	0,09	0,08	0,13	0,11	0,12	0,11	0,08	0,09	0,09
35.	Oroslavlje	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
36.	Pregrada	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
37.	Zabok	0,05	0,04	0,04	0,04	0,05	0,08	0,09	0,09	0,13	0,10	0,10	0,09	0,07	0,08	0,08
38.	Zlatar	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,21</i>	<i>0,19</i>	<i>0,21</i>	<i>0,20</i>	<i>0,20</i>	<i>0,29</i>	<i>0,31</i>	<i>0,29</i>	<i>0,45</i>	<i>0,41</i>	<i>0,41</i>	<i>0,38</i>	<i>0,31</i>	<i>0,33</i>	<i>0,33</i>
Ličko-senjska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
39.	Gospić	0,10	0,14	0,17	0,16	0,14	0,15	0,15	0,15	0,22	0,19	0,19	0,18	0,13	0,09	0,09
40.	Novalja	0,03	0,05	0,05	0,04	0,04	0,05	0,04	0,05	0,07	0,08	0,08	0,08	0,07	0,08	0,08
41.	Otočac	0,05	0,08	0,09	0,06	0,05	0,06	0,06	0,06	0,09	0,09	0,09	0,08	0,06	0,04	0,05
42.	Senj	0,03	0,06	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,07	0,11	0,10	0,10	0,09	0,07	0,05	0,06
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,21</i>	<i>0,32</i>	<i>0,39</i>	<i>0,32</i>	<i>0,29</i>	<i>0,33</i>	<i>0,32</i>	<i>0,32</i>	<i>0,50</i>	<i>0,46</i>	<i>0,46</i>	<i>0,42</i>	<i>0,33</i>	<i>0,27</i>	<i>0,28</i>
Međimurska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
43.	Čakovec	0,17	0,17	0,18	0,18	0,18	0,24	0,23	0,23	0,35	0,31	0,32	0,30	0,24	0,25	0,28
44.	Mursko Središće	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,02	0,03	0,03
45.	Prelog	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,04
	<i>Gradovi u županiji</i>	0,21	0,20	0,21	0,21	0,21	0,28	0,27	0,27	0,42	0,37	0,39	0,36	0,29	0,31	0,34
Osječko-baranjska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
46.	Beli Manastir	0,05	0,05	0,06	0,05	0,06	0,07	0,07	0,07	0,09	0,09	0,09	0,08	0,06	0,04	0,05
47.	Belišće	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,06	0,08	0,09	0,05	0,04	0,06	0,07
48.	Donji Miholjac	0,03	0,02	0,02	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03	0,05	0,06	0,05	0,05	0,04	0,03	0,04
49.	Đakovo	0,07	0,06	0,05	0,05	0,06	0,09	0,09	0,09	0,12	0,14	0,13	0,12	0,09	0,11	0,13
50.	Našice	0,07	0,05	0,05	0,05	0,05	0,08	0,08	0,08	0,14	0,14	0,13	0,12	0,09	0,09	0,09
51.	Osijek	0,96	0,86	0,83	0,81	0,75	0,93	0,99	0,97	1,43	1,42	1,42	1,28	1,00	1,03	1,03
52.	Valpovo	0,04	0,04	0,03	0,04	0,03	0,05	0,05	0,05	0,07	0,08	0,09	0,07	0,05	0,05	0,05
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>1,25</i>	<i>1,11</i>	<i>1,08</i>	<i>1,06</i>	<i>1,00</i>	<i>1,29</i>	<i>1,35</i>	<i>1,32</i>	<i>1,96</i>	<i>2,01</i>	<i>2,01</i>	<i>1,78</i>	<i>1,36</i>	<i>1,42</i>	<i>1,45</i>

Požeško-slavonska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
53.	Kutjevo	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02
54.	Lipik	0,04	0,03	0,04	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,02	0,03
55.	Pakrac	0,04	0,04	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,07	0,07	0,07	0,06	0,05	0,04	0,04
56.	Pleternica	0,02	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03	0,02	0,03
57.	Požega	0,15	0,13	0,15	0,14	0,12	0,17	0,17	0,17	0,25	0,22	0,22	0,20	0,15	0,16	0,16
	<i>Gradovi u županiji</i>	0,26	0,22	0,27	0,25	0,23	0,30	0,29	0,29	0,43	0,39	0,39	0,35	0,28	0,26	0,27
Primorsko-goranska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
58.	Bakar	0,04	0,03	0,04	0,03	0,05	0,05	0,08	0,05	0,09	0,08	0,08	0,07	0,05	0,06	0,06
59.	Cres	0,02	0,04	0,03	0,02	0,02	0,03	0,02	0,02	0,06	0,07	0,07	0,07	0,05	0,05	0,05
60.	Crikvenica	0,10	0,11	0,11	0,10	0,10	0,11	0,13	0,12	0,20	0,19	0,19	0,18	0,14	0,16	0,16
61.	Čabar	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,05	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03	0,02
62.	Delnice	0,03	0,05	0,07	0,07	0,07	0,08	0,08	0,08	0,11	0,10	0,10	0,09	0,06	0,04	0,05
63.	Kastav	0,06	0,05	0,06	0,06	0,06	0,08	0,09	0,08	0,13	0,13	0,13	0,13	0,10	0,11	0,13
64.	Kraljevica	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05	0,05	0,04	0,03	0,04	0,04
65.	Krk	0,04	0,09	0,08	0,07	0,07	0,09	0,09	0,09	0,14	0,12	0,12	0,11	0,09	0,09	0,09
66.	Mali Lošinj	0,05	0,13	0,10	0,09	0,08	0,10	0,10	0,09	0,17	0,15	0,16	0,18	0,14	0,13	0,13
67.	Novi Vinodolski	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,08	0,08	0,07	0,08	0,05	0,06	0,05
68.	Opatija	0,12	0,13	0,14	0,16	0,16	0,19	0,21	0,18	0,27	0,24	0,26	0,24	0,20	0,23	0,23
69.	Rab	0,10	0,11	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,06	0,13	0,13	0,13	0,12	0,09	0,10	0,09
70.	Rijeka	1,30	1,12	1,12	1,06	1,02	1,37	1,38	1,31	1,93	2,07	2,14	1,98	1,57	1,71	1,59
71.	Vrbovsko	0,03	0,04	0,07	0,06	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,05	0,04	0,03	0,03
	<i>Gradovi u županiji</i>	1,96	1,99	1,96	1,87	1,84	2,31	2,39	2,23	3,47	3,51	3,59	3,37	2,64	2,83	2,72
Sisačko-moslavačka županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
72.	Glina	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04	0,03	0,03
73.	Hrvatska Kostajnica	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
74.	Kutina	0,15	0,11	0,12	0,11	0,14	0,18	0,18	0,17	0,24	0,22	0,21	0,19	0,15	0,14	0,14
75.	Novska	0,05	0,06	0,09	0,08	0,07	0,08	0,08	0,08	0,12	0,12	0,12	0,12	0,09	0,05	0,06
76.	Petrinja	0,09	0,13	0,16	0,15	0,15	0,18	0,18	0,19	0,27	0,26	0,25	0,22	0,18	0,12	0,14
77.	Popovača	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,05	0,05	0,05	0,07	0,07	0,07	0,06	0,05	0,05	0,05
78.	Sisak	0,29	0,30	0,30	0,29	0,30	0,42	0,42	0,42	0,62	0,57	0,55	0,47	0,36	0,37	0,35
	<i>Gradovi u županiji</i>	0,66	0,69	0,74	0,70	0,74	0,97	0,97	0,96	1,41	1,33	1,26	1,12	0,87	0,76	0,76

Splitsko-dalmatinska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
79.	Hvar	0,02	0,04	0,03	0,03	0,04	0,05	0,05	0,04	0,10	0,09	0,09	0,10	0,09	0,08	0,09
80.	Imotski	0,03	0,04	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,11	0,10	0,09	0,08	0,06	0,04	0,05
81.	Kaštela	0,16	0,14	0,14	0,13	0,16	0,20	0,24	0,21	0,27	0,31	0,34	0,31	0,22	0,26	0,25
82.	Komiža	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01
83.	Makarska	0,11	0,07	0,07	0,09	0,08	0,11	0,13	0,11	0,26	0,26	0,28	0,26	0,20	0,22	0,23
84.	Omiš	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,08	0,08	0,08	0,10	0,11	0,11	0,12	0,09	0,09	0,11
85.	Sinj	0,09	0,11	0,17	0,16	0,15	0,16	0,17	0,16	0,25	0,27	0,24	0,22	0,18	0,11	0,13
86.	Solin	0,10	0,08	0,09	0,08	0,09	0,13	0,14	0,13	0,19	0,22	0,21	0,19	0,15	0,17	0,16
87.	Split	1,50	1,46	1,46	1,34	1,29	1,70	1,78	1,79	2,64	2,65	2,52	2,31	1,78	1,93	1,90
88.	Stari Grad	0,01	0,00	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,03
89.	Supetar	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,05	0,04	0,04	0,06	0,06	0,05	0,06	0,06	0,05	0,04
90.	Trilj	0,01	0,02	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,06	0,05	0,05	0,05	0,04	0,02	0,03
91.	Trogir	0,07	0,07	0,06	0,06	0,06	0,09	0,09	0,08	0,12	0,13	0,13	0,12	0,10	0,11	0,11
92.	Vis	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
93.	Vrgorac	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04	0,02	0,02
94.	Vrlika	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>2,21</i>	<i>2,16</i>	<i>2,29</i>	<i>2,17</i>	<i>2,14</i>	<i>2,79</i>	<i>2,91</i>	<i>2,86</i>	<i>4,30</i>	<i>4,39</i>	<i>4,25</i>	<i>3,94</i>	<i>3,07</i>	<i>3,17</i>	<i>3,19</i>
Šibensko-kninska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
95.	Drniš	0,03	0,05	0,06	0,06	0,06	0,07	0,06	0,06	0,09	0,07	0,07	0,06	0,05	0,03	0,04
96.	Knin	0,03	0,07	0,08	0,07	0,06	0,08	0,07	0,08	0,13	0,11	0,11	0,10	0,07	0,07	0,07
97.	Skradin	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
98.	Šibenik	0,32	0,25	0,26	0,25	0,30	0,41	0,39	0,39	0,62	0,54	0,52	0,48	0,37	0,38	0,37
99.	Vodice	0,05	0,06	0,06	0,08	0,07	0,07	0,06	0,07	0,12	0,12	0,12	0,13	0,09	0,11	0,10
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,43</i>	<i>0,44</i>	<i>0,48</i>	<i>0,47</i>	<i>0,51</i>	<i>0,65</i>	<i>0,60</i>	<i>0,62</i>	<i>0,98</i>	<i>0,87</i>	<i>0,83</i>	<i>0,80</i>	<i>0,60</i>	<i>0,60</i>	<i>0,59</i>
Varaždinska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
100.	Ivanec	0,05	0,04	0,04	0,04	0,05	0,07	0,07	0,07	0,09	0,10	0,09	0,09	0,07	0,07	0,07
101.	Lepoglava	0,02	0,03	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,05	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,03	0,03
102.	Ludbreg	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,04	0,07	0,07	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07
103.	Novi Marof	0,05	0,04	0,04	0,04	0,03	0,05	0,06	0,05	0,07	0,08	0,08	0,07	0,06	0,06	0,06
104.	Varaždin	0,48	0,46	0,45	0,44	0,41	0,57	0,55	0,55	0,80	0,75	0,76	0,70	0,55	0,59	0,57
105.	Varaždinske Toplice	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,04	0,04	0,03	0,04	0,04
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,66</i>	<i>0,63</i>	<i>0,63</i>	<i>0,60</i>	<i>0,59</i>	<i>0,83</i>	<i>0,81</i>	<i>0,79</i>	<i>1,15</i>	<i>1,12</i>	<i>1,12</i>	<i>1,03</i>	<i>0,82</i>	<i>0,85</i>	<i>0,85</i>

Virovitičko-podravska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
106.	Orahovica	0,02	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,05	0,04	0,02	0,03
107.	Slatina	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,08	0,07	0,07	0,07	0,05	0,05	0,05
108.	Virovitica	0,13	0,12	0,13	0,12	0,12	0,15	0,15	0,15	0,21	0,17	0,18	0,17	0,12	0,13	0,12
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,19</i>	<i>0,19</i>	<i>0,22</i>	<i>0,20</i>	<i>0,19</i>	<i>0,25</i>	<i>0,23</i>	<i>0,23</i>	<i>0,34</i>	<i>0,29</i>	<i>0,31</i>	<i>0,28</i>	<i>0,21</i>	<i>0,20</i>	<i>0,20</i>
Vukovarsko-srijemska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
109.	Ilok	0,02	0,02	0,04	0,04	0,04	0,05	0,04	0,04	0,06	0,04	0,04	0,03	0,02	0,01	0,02
110.	Otok	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,04	0,03	0,03	0,02	0,01	0,02
111.	Vinkovci	0,23	0,21	0,22	0,21	0,20	0,22	0,23	0,22	0,35	0,29	0,31	0,29	0,23	0,23	0,22
112.	Vukovar	0,09	0,16	0,20	0,20	0,18	0,20	0,19	0,19	0,30	0,25	0,23	0,21	0,16	0,13	0,10
113.	Županja	0,05	0,05	0,05	0,04	0,05	0,06	0,07	0,06	0,09	0,09	0,09	0,08	0,06	0,06	0,05
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,40</i>	<i>0,48</i>	<i>0,53</i>	<i>0,51</i>	<i>0,48</i>	<i>0,55</i>	<i>0,55</i>	<i>0,53</i>	<i>0,82</i>	<i>0,71</i>	<i>0,71</i>	<i>0,65</i>	<i>0,49</i>	<i>0,44</i>	<i>0,41</i>
Zadarska županija																
		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
114.	Benkovac	0,02	0,03	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,08	0,06	0,06	0,05	0,04	0,03	0,03
115.	Biograd na Moru	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,02
116.	Nin	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02	0,02	0,03	0,03
117.	Obrovac	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02
118.	Pag	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,03	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
119.	Zadar	0,50	0,51	0,55	0,55	0,53	0,67	0,63	0,65	0,96	0,87	0,95	0,91	0,72	0,74	0,77
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>0,60</i>	<i>0,63</i>	<i>0,69</i>	<i>0,68</i>	<i>0,66</i>	<i>0,81</i>	<i>0,77</i>	<i>0,80</i>	<i>1,17</i>	<i>1,07</i>	<i>1,15</i>	<i>1,09</i>	<i>0,87</i>	<i>0,89</i>	<i>0,91</i>

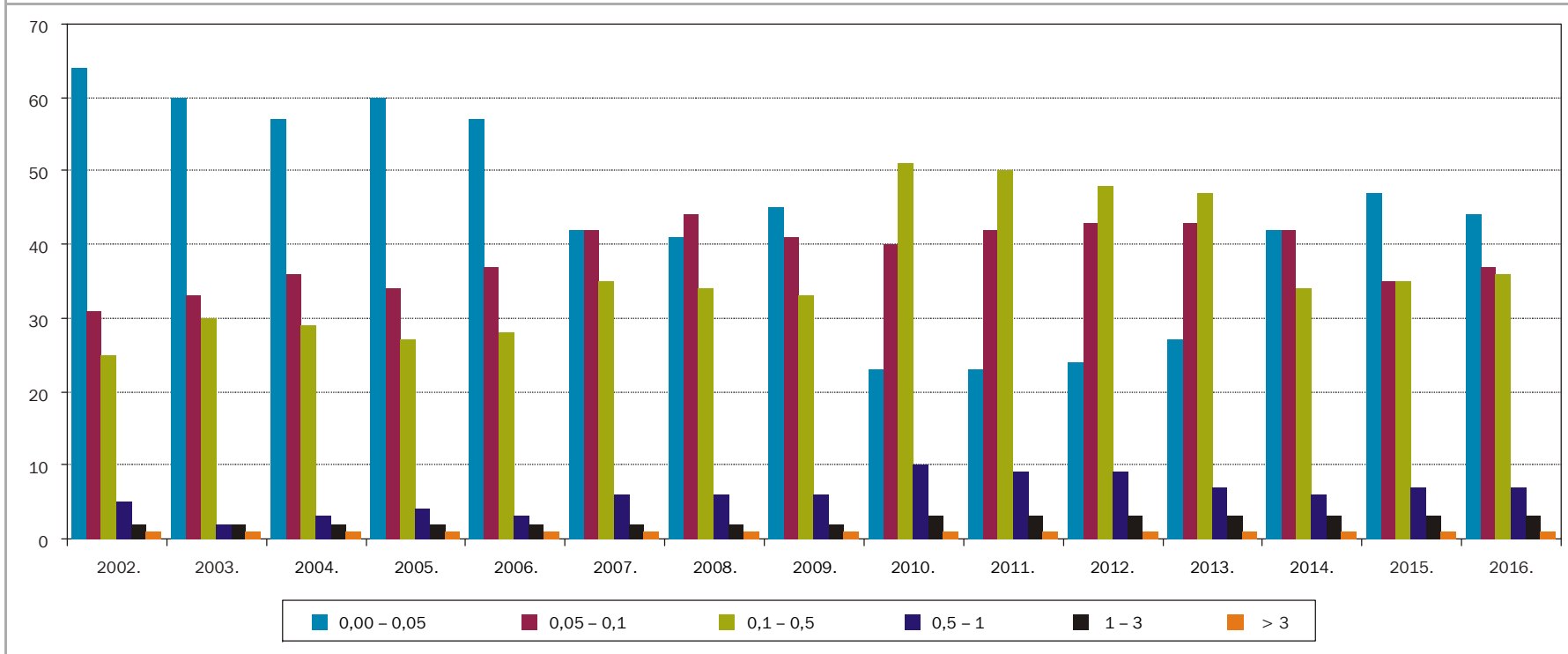
Zagrebačka županija		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
120.	Dugo Selo	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,12	0,12	0,12	0,16	0,18	0,17	0,16	0,12	0,13	0,13
121.	Ivanić-Grad	0,07	0,06	0,06	0,07	0,08	0,10	0,11	0,11	0,16	0,14	0,14	0,13	0,10	0,11	0,11
122.	Jastrebarsko	0,10	0,08	0,09	0,08	0,09	0,11	0,12	0,12	0,17	0,19	0,17	0,17	0,12	0,13	0,12
123.	Samobor	0,27	0,25	0,26	0,29	0,28	0,43	0,44	0,45	0,70	0,67	0,71	0,64	0,51	0,54	0,54
124.	Sveta Nedjelja	0,09	0,08	0,09	0,08	0,09	0,15	0,17	0,18	0,28	0,29	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28
125.	Sveti Ivan Zelina	0,06	0,06	0,06	0,06	0,07	0,09	0,09	0,09	0,14	0,14	0,14	0,12	0,09	0,10	0,10
126.	Velika Gorica	0,55	0,48	0,48	0,50	0,48	0,64	0,65	0,64	0,93	0,92	0,95	0,87	0,69	0,70	0,71
127.	Vrbovec	0,08	0,07	0,07	0,09	0,08	0,10	0,10	0,09	0,14	0,12	0,11	0,10	0,08	0,08	0,08
128.	Zaprešić	0,23	0,21	0,22	0,22	0,22	0,31	0,31	0,31	0,45	0,46	0,45	0,42	0,34	0,35	0,36
	<i>Gradovi u županiji</i>	<i>1,53</i>	<i>1,37</i>	<i>1,40</i>	<i>1,47</i>	<i>1,45</i>	<i>2,03</i>	<i>2,12</i>	<i>2,11</i>	<i>3,14</i>	<i>3,11</i>	<i>3,14</i>	<i>2,87</i>	<i>2,33</i>	<i>2,42</i>	<i>2,41</i>
	Ukupno 128 gradova	31,40	29,31	29,78	28,44	27,85	36,41	36,45	36,27	54,15	54,15	54,15	54,27	40,30	41,58	41,36
	Ukupno 127 gradova bez Grada Zagreba	14,48	14,08	14,92	14,41	14,15	18,21	18,38	18,07	27,46	26,30	26,32	24,31	19,09	19,78	19,80

Izvor: Izračun autorice na temelju podataka Ministarstva financija.

Tablica 4. Indeks porezne autonomije hrvatskih gradova, 2002.–2016., grupirano u razrede															
Indeks porezne autonomije	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
0,00 – 0,05	64	60	57	60	57	42	41	45	23	23	24	27	42	47	44
0,05 – 0,1	31	33	36	34	37	42	44	41	40	42	43	43	42	35	37
0,1 – 0,5	25	30	29	27	28	35	34	33	51	50	48	47	34	35	36
0,5 – 1	5	2	3	4	3	6	6	6	10	9	9	7	6	7	7
1 – 3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3
> 3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Izvor: Sistematizacija autorice na temelju podataka Ministarstva financija.

Slika 5. Indeks porezne autonomije hrvatskih gradova, 2002.–2016., grupirano u razrede

Izvor: Sistematizacija autorice na temelju podataka Ministarstva financija.

Tablica 5. Rangiranje hrvatskih gradova prema indeksu porezne autonomije, 2002. i 2016.			
Gradovi	2002.	Gradovi	2016.
Zagreb	16,93	Zagreb	21,55
Split	1,50	Split	1,90
Rijeka	1,30	Rijeka	1,59
Osijek	0,96	Osijek	1,03
Velika Gorica	0,55	Zadar	0,77
Pula	0,53	Pula	0,72
Dubrovnik	0,51	Velika Gorica	0,71
Zadar	0,50	Dubrovnik	0,70
Varaždin	0,48	Varaždin	0,57
Karlovac	0,42	Karlovac	0,56
Šibenik	0,32	Samobor	0,54
Slavonski Brod	0,29	Šibenik	0,37
Bjelovar	0,29	Slavonski Brod	0,36
Sisak	0,29	Zaprešić	0,36
Samobor	0,27	Sisak	0,35
Zaprešić	0,23	Rovinj	0,33
Vinkovci	0,23	Poreč	0,32
Koprivnica	0,22	Bjelovar	0,30
Poreč	0,21	Sveta Nedjelja	0,28
Rovinj	0,19	Čakovec	0,28
Čakovec	0,17	Koprivnica	0,27
Kaštela	0,16	Kaštela	0,25
Požega	0,15	Makarska	0,23
Kutina	0,15	Opatija	0,23
Umag	0,14	Vinkovci	0,22
Virovitica	0,13	Umag	0,22
Opatija	0,12	Crikvenica	0,16
Makarska	0,11	Solin	0,16
Rab	0,10	Požega	0,16
Gospić	0,10	Kutina	0,14
Solin	0,10	Petrinja	0,14
Crikvenica	0,10	Mali Lošinj	0,13
Jastrebarsko	0,10	Sinj	0,13
Vukovar	0,09	Križevci	0,13
Petrinja	0,09	Đakovo	0,13
Sveta Nedjelja	0,09	Kastav	0,13
Ogulin	0,09	Dugo Selo	0,13
Sinj	0,09	Labin	0,12
Dugo Selo	0,08	Jastrebarsko	0,12
Labin	0,08	Virovitica	0,12
Vrbovec	0,08	Trogir	0,11
Đakovo	0,07	Omiš	0,11
Križevci	0,07	Ivanić-Grad	0,11
Trogir	0,07	Vodice	0,10
Daruvar	0,07	Vukovar	0,10
Našice	0,07	Sveti Ivan Zelina	0,10
Ivanić-Grad	0,07	Novigrad	0,10

Sveti Ivan Zelina	0,06	Krapina	0,09
Krapina	0,06	Krk	0,09
Kastav	0,06	Ogulin	0,09
Pazin	0,06	Rab	0,09
Nova Gradiška	0,06	Hvar	0,09
Metković	0,05	Gospić	0,09
Vodice	0,05	Našice	0,09
Duga Resa	0,05	Ozalj	0,09
Zabok	0,05	Pazin	0,08
Novska	0,05	Novalja	0,08
Omiš	0,05	Nova Gradiška	0,08
Mali Lošinj	0,05	Vrbovec	0,08
Beli Manastir	0,05	Zabok	0,08
Ivanec	0,05	Duga Resa	0,07
Novi Marof	0,05	Ivanec	0,07
Županja	0,05	Knin	0,07
Otočac	0,05	Daruvar	0,07
Buzet	0,04	Ludbreg	0,07
Slatina	0,04	Belišće	0,07
Pakrac	0,04	Buzet	0,07
Ploče	0,04	Novi Marof	0,06
Bakar	0,04	Vodnjan	0,06
Novi Vinodolski	0,04	Metković	0,06
Novigrad	0,04	Senj	0,06
Popovača	0,04	Bakar	0,06
Lipik	0,04	Novska	0,06
Ludbreg	0,04	Slatina	0,05
Valpovo	0,04	Županja	0,05
Krk	0,04	Cres	0,05
Garešnica	0,04	Novi Vinodolski	0,05
Senj	0,03	Beli Manastir	0,05
Vodnjan	0,03	Otočac	0,05
Đurđevac	0,03	Valpovo	0,05
Imotski	0,03	Popovača	0,05
Belišće	0,03	Ploče	0,05
Biograd na Moru	0,03	Delnice	0,05
Drniš	0,03	Imotski	0,05
Novalja	0,03	Oroslavlje	0,04
Delnice	0,03	Buje	0,04
Pag	0,03	Supetar	0,04
Korčula	0,03	Varaždinske Toplice	0,04
Vrbovsko	0,03	Korčula	0,04
Buje	0,03	Garešnica	0,04
Knin	0,03	Čazma	0,04
Donji Miholjac	0,03	Pag	0,04
Glina	0,02	Prelog	0,04
Hvar	0,02	Pregrada	0,04
Kraljevica	0,02	Pakrac	0,04
Ozalj	0,02	Kraljevica	0,04
Pregrada	0,02	Drniš	0,04

Oroslavlje	0,02	Donji Miholjac	0,04
Lepoglava	0,02	Lepoglava	0,03
Čazma	0,02	Stari Grad	0,03
Zlatar	0,02	Đurđevac	0,03
Supetar	0,02	Benkovac	0,03
Pleternica	0,02	Donja Stubica	0,03
Varaždinske Toplice	0,02	Zlatar	0,03
Cres	0,02	Mursko Središće	0,03
Donja Stubica	0,02	Pleternica	0,03
Orahovica	0,02	Vrbovsko	0,03
Ilok	0,02	Nin	0,03
Prelog	0,02	Trilj	0,03
Čabar	0,02	Giina	0,03
Grubišno Polje	0,02	Orahovica	0,03
Slunj	0,02	Lipik	0,03
Benkovac	0,02	Biograd na Moru	0,02
Vrgorac	0,02	Slunj	0,02
Mursko Središće	0,01	Grubišno Polje	0,02
Hrvatska Kostajnica	0,01	Vis	0,02
Klanjec	0,01	Vrgorac	0,02
Trilj	0,01	Obrovac	0,02
Nin	0,01	Čabar	0,02
Otok	0,01	Ilok	0,02
Kutjevo	0,01	Klanjec	0,02
Vis	0,01	Otok	0,02
Vrlika	0,01	Kutjevo	0,02
Stari Grad	0,01	Skradin	0,01
Opuzen	0,01	Komiža	0,01
Obrovac	0,01	Opuzen	0,01
Skradin	0,01	Hrvatska Kostajnica	0,01
Komiža	0,00	Vrlika	0,01

Izvor: Sistematizacija autorice na temelju podataka Ministarstva financija.

Na kraju se treba osvrnuti i na definiciju autonomije gradova koja im omogućava način potrošnje javnih prihoda. Raspodjela odgovornosti u potrošnji javnih prihoda između razina javnih vlasti ovisi o stupnju decentralizacije u zemlji. Gradovi u Hrvatskoj, kao i u poreznoj autonomiji, imaju ograničenu razinu autonomije u potrošnji javnih prihoda kako je prikazano u tablici 6.

Tablica 6. Autonomija gradova u potrošnji javnih prihoda		
Kategorije koje se odnose na glavna područja autonomije	Područje politikā	Autonomija u potrošnji javnih prihoda velikih gradova
Autonomija u definiranju javnih politikā	Opća politika	Ograničena
	Privatne institucije	Ograničena
Autonomija u donošenju proračuna	Utvrđivanje javnih prihoda	Ograničena
	Kapitalni rashodi / rashodi za infrastrukturu	Manje ograničena
	Financiranje inputa za pružanje javnih usluga	Manje ograničena
	Financiranje pružatelja javnih usluga	Manje ograničena
	Naknade korisnicima	Manje ograničena
	Financijska sredstva	Ograničena
Autonomija u određivanju <i>inputa</i>	Opća pravila za pružatelje javnih usluga	Manje ograničena
	Zaposleni	Manje ograničena
	Osiguranja <i>inputa</i> / infrastrukture	Manje ograničena
Autonomija u određivanju <i>outputa</i>	Obuhvat u pružanju javnih usluga	Manje ograničena
	Kvaliteta/ standardi za javne usluge	Manje ograničena
Monitoring i evaluacija	Sukladnost s općim ciljevima	Ograničena
	Monitoring općih pravila i standarda	Ograničena
	Rezultata pružatelja usluga i/ili zaposlenih	Manje ograničena

Izvor: Sistematizacija autorice na temelju Bach, Blöchlinger i Wallau (2009).

6. Zaključak

Posljednjih desetljeća mnoge europske države nastoje ojačati autonomiju jedinica lokalne i regionalne samouprave. Od 1990-tih do danas porasla je autonomija lokalnih jedinica u većini europskih država pa i na jugoistoku Europe (Ladner, Keuffer i Baldersheim, 2016). Rezultati provedenog istraživanja o poreznoj autonomiji hrvatskih gradova ukazuju da je porezna autonomija hrvatskih gradova ograničena te da u usporedni s razvijenim europskim državama Hrvatska ima srednji stupanj porezne autonomije. To pokazuju i rezultati provedenog istraživanja za Hrvatsku, koji su usporedivi s istraživanjem Ladner, Keuffer i Baldersheim (2015).

Porezna je autonomija gradova ograničena, indeks porezne autonomije među gradovima se razlikuje, a indeks porezne autonomije svih gradova iznosi 41,36 (2016.). Gradovi uglavnom ne mogu samostalno utvrđivati porezne stope i osnovice, određivati kako potrošiti prikupljena javna sredstva te pružati javne usluge građanima koji žive u lokalnoj zajednici. Mali je broj gradova u Hrvatskoj koji je sposoban bez pomoći središnje države

podmirivati postojeću razinu javnih usluga stanovnicima i poduzetnicima te upravljati svojim razvojem.

Iako se provedeno istraživanje nije bavilo pitanjima teritorijalne organizacije države, u Hrvatskoj je potrebno stvoriti takvu teritorijalnu organizaciju koja će omogućiti stvarnu funkcijsku i fiskalnu decentralizaciju radi povećanja efikasnosti javne uprave i kvalitete pruženih usluga. Smjernice za buduća istraživanja se stoga odnose na viđenje buduće funkcijske i fiskalne decentralizacije te teritorijalne organizacije države. Tu postoje dvije krajnosti, jedna je zadržavanje postojeće raspodjele nadležnosti u pružanju javnih usluga između javnih tijela na nacionalnoj razini i onih na lokalnoj razini vlasti i s tim povezanog financiranja ili druga, koja označava veću spremnost da se lokalnoj razini, odnosno gradovima dodijele i/ili prenesu veće ovlasti i financije za obavljanje javnih funkcija. Prva krajnost znači zadržavanje postojeće, a druga povećanje broja i obuhvata javnih funkcija i fiskalnih sredstava za njihovo pružanje te jačanje uloge i odgovornosti lokalne razine vlasti. Sve to treba sagledati kao dio cjeline koja se odnosi na sadašnju veliku razinu fragmentiranosti i preklapanja odgovornosti u raspodjeli nadležnosti između državne i lokalne razine. Promjena u tom dijelu javne uprave trebala bi dovesti do efikasne javne uprave, preduvjeta za bolje upravljanje javnim financijama i povećanja učinkovitosti javnih rashoda.

Mogućnosti za novu teritorijalnu organizaciju države za sada su jako malene jer nema političke volje da se ta sveobuhvatna reforma provede. Nije logično da sve općine, gradovi, veliki gradovi i Grad Zagreb imaju skoro u potpunosti iste zadatke i izvore financiranja, a da su im kapaciteti toliko različiti. Stoga bi bilo logično utvrditi različitu razinu obveznih nadležnosti lokalnim jedinicama ovisno o njihovoj veličini i snazi na temelju jasnih kriterija vodeći računa da se u svim lokalnim zajednicama može dobiti podjednaka razina kvalitete javnih usluga uz razumne troškove. Pri tome ne treba zanemariti mogućnost koja postoji u razvijenim europskim demokracijama da su u malim općinama općinski načelnici volonteri, uspješni poslovni ljudi koji efikasno upravljaju svojom općinom.

Temeljne su postavke za reforme jasna politička volja za decentralizacijom, konsenzus svih parlamentarnih stranaka o decentralizaciji i teritorijalnoj organizaciji države, koja se treba temeljiti na strategiji decentralizacije, koja pak treba sadržavati jasne ciljeve (efikasnije pružanje javnih usluga, veći stupanj zadovoljstva stanovnika, mjerljivost planiranih rezultata i sl.), planirane aktivnosti i mjere za njihovo provođenje s precizno definiranim vremenskim okvirom, jasnim zaduženjima za svaku razinu vlasti te aktivnim uključivanjem svih relevantnih dionika u proces.

Literatura

Bach, S., Blöchliger, H., i Wallau, D., 2009, The Spending Power of Sub-Central Governments: A Pilot Study, COM/CTPA/ECO/GOV/WP(2009)8, OECD Network on Fiscal Relations Across Levels of Government, [Online] dostupno na: <http://www.oecd.org/ctp/federalism/42783063.pdf>.

Bahl, R. W., i Linn, J. F., 1992, Urban Public Finance in Developing Countries. New York: Oxford University Press.

Bailey, S. J., 2004, Strategic Public Finance. Houndmills; Basingstoke: Palgrave.

Bird, R. M., i Wallich, C. I., 1994, "Local Government Finance In Transition Economies: Policy and Institutional Issues," u Schiavo-Campo, S., ur., Institutional Change and the Public Sector in Transitional Economies. Washington D. C.: The World Bank.

Blöchliger, H., i King, D., 2005, Fiscal Autonomy of Sub-Central Governments, OECD Network on Fiscal Relations across Levels of Government Working Papers No. 2, Paris: OECD Publishing.

Blöchliger, H., i Rebesone, J., 2009, The Fiscal Autonomy of Sub-National Governments: An Update, OECD Fiscal Network Working Papers No. 9, Paris: OECD Publishing.

Boyn, G. A., 1996, „Competition and Local Government: A Public Choice Perspective“, Urban Studies, 33(4-5), str. 703-721.

Bronić, M., 2012, „Analiza fiskalnog značaja općinskih i gradskih poreza u Hrvatskoj“, Croatian and Comparative Public Administration, 13(2), str. 625-658.

Chapman, J. I., 1999, Local Government. Fiscal Autonomy and Fiscal Stress: The Case of California, Lincoln Institute of Land Policy Working Paper, Lincoln Institute of Land Policy, Cambridge MA, [Online] dostupno na: <http://www.lincolnst.edu/subcenters/property>, pristupljeno 9. ožujka 2018.

De Mello, Jr. L. R., i Barenstein, M., 2004, "Fiscal Decentralization and Governance - A Cross-Country Analysis", IMF Working Papers 01/71, Washington, D. C.: International Monetary Fund.

Ebel, R. D., i Yilmaz, S., 2002, Način mjerenja fiskalne decentralizacije i njezin utjecaj na makroekonomske pokazatelje, u Ott, K., Bajo, A., i Pitarević, M., ur., Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj. Radovi s konferencije održane u Zagrebu, 14. - 15. studenog 2002. With Introductory Chapter in English. Zagreb: Institut za javne financije i The Fiscal Decentralization Initiative for Central and Eastern Europe, str. 27-41.

Gramlich, E. M., 1990, *The Economics of Fiscal Federalism and Its Reform*, u Swartz, T. R., i Peck, J. E., ur., *The Changing Face of Fiscal Federalism*. New York: Armonk, str. 152-167.

Jurlina Alibegović, D., Hodžić, S., i Bečić, E., 2018, „Limited Fiscal Autonomy of Croatian Large Cities“, *Lex localis - Journal of Local Self-Government*, 16(1), str. 107-128.

Kim, J., Lotz, J., i Blöchliger, H., 2013, *Measuring Fiscal Decentralization: Concepts and Policies*, [Online] dostupno na: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/measuring-fiscal-decentralisation_9789264174849-en#page3, pristupljeno 14. ožujka 2018.

Ladner, A., Keuffer, N., i Baldersheim, H., 2016, “Measuring Local Autonomy in 39 Countries (1990–2014)”, *Regional & Federal Studies*, 26(3), str. 321-357, DOI: 10.1080/13597566.2016.1214911.

Ladner, A., Keuffer, N., i Baldersheim, H., 2015, *Local Autonomy Index for European countries (1990-2014)*, Release 1.0, Bruxelles: European Commission.

Slack, E., 2017, *How Much Local Fiscal Autonomy Do Cities Have? A Comparison of Eight Cities around the World*. IMFG Perspectives No. 19/2017, Toronto: Institute on Municipal Finance & Governance, Munk School of Global Affairs and University of Toronto, [Online] dostupno na: https://munkschool.utoronto.ca/imfg/uploads/432/imfgperspectives_no19_local_fiscal_autonomy_enidslack_july_25_2017.pdf, pristupljeno 26. ožujka 2018.

Tanzi, V., 1995, *Fiscal Federalism and Decentralization: A Review of Some Efficiency and Macroeconomic Aspects*. Annual Bank Conference on Development Economics in Washington D. C., May 1-2 1995, Washington, D.C.: The World Bank.

Whitney, S., Fenning, K., Skalski, P., i Clarence, E., 2018, *A Call for Greater Fiscal Autonomy for Our Cities*, Holborn i Manchester: Metro Dynamics, [Online] dostupno na: https://www.corecities.com/sites/default/files/field/attachment/Metro%20Dynamics_Core%20cities%20report_V12.pdf.

Wolman, H., i Goldsmith, M., 1990, „Local Autonomy as a Meaningful Analytic Concept. Comparing Local Government in the United States and in the United Kingdom“, *Urban Affairs Quarterly*, 26(1), str. 3-27.

Popis objavljenih Radnih materijala EIZ-a / Previous issues in this series

2017

- EIZ-WP-1706 Katarina Bačić, Ivana Rašić Bakarić and Sunčana Slijepčević: *Sources of productivity differentials in manufacturing in post-transition urban South-East Europe*
- EIZ-WP-1705 Martin Larsson: *EU Emissions Trading: Policy-Induced Innovation, or Business as Usual? Findings from Company Case Studies in the Republic of Croatia*
- EIZ-WP-1704 Marina Tkalec and Ivan Žilić: *Does Proximity to Conflict Affect Tourism: Evidence from NATO Bombing*
- EIZ-WP-1703 Nebojša Stojčić and Zoran Aralica: *Choosing Right from Wrong: Industrial Policy and (De)industrialization in Central and Eastern Europe*
- EIZ-WP-1702 Bruno Škrinjarić, Jelena Budak and Mateo Žokalj: *The Effect of Personality Traits on Online Privacy Concern*
- EIZ-WP-1701 Alexander Ahammer and Ivan Zilic: *Do Financial Incentives Alter Physician Prescription Behavior? Evidence from Random Patient-GP Allocations*

2016

- EIZ-WP-1609 Edo Rajh, Jelena Budak, Jovo Ateljević, Ljupčo Davčev, Tamara Jovanov and Kosovka Ognjenović: *Entrepreneurial Intentions in Selected Southeast European Countries*
- EIZ-WP-1608 Ivan Žilić: *General versus Vocational Education: Lessons from a Quasi-Experiment in Croatia*
- EIZ-WP-1607 Valerija Botrić: *Public vs. private sector wage skill premia in recession: Croatian experience*
- EIZ-WP-1606 Edo Rajh, Jelena Budak and Mateo Žokalj: *Personal Values of Internet Users: A Cluster Analytic Approach*
- EIZ-WP-1605 Simon Stickelmann: *The Influence of the European Union Consumer Protection Policy on Croatian Consumers*
- EIZ-WP-1604 Bojan Basrak, Petra Posedel, Marina Tkalec and Maruška Vizek: *Searching high and low: Extremal dependence of international sovereign bond markets*
- EIZ-WP-1603 Valerija Botrić and Iva Tomić: *Self-employment of the young and the old: exploring effects of the crisis in Croatia*
- EIZ-WP-1602 Vedran Recher: *Tougher Than the Rest? Relationship between Unemployment and Crime in Croatia*
- EIZ-WP-1601 Iva Tomić: *What drives youth unemployment in Europe?*

2015

- EIZ-WP-1505 Petra Palić, Petra Posedel Šimović and Maruška Vizek: *The Determinants of Country's Risk Premium Volatility: Evidence from Panel VAR Model*
- EIZ-WP-1504 Sunčana Slijepčević, Jelena Budak and Edo Rajh: *Challenging Competition at Public Procurement Markets: Are SMEs Too Big to Fail? The Case of BiH and Croatia*
- EIZ-WP-1503 Ivan Žilić: *Effect of forced displacement on health*
- EIZ-WP-1502 Vedran Recher, Jelena Budak and Edo Rajh: *Eye in the Sky: Contextualizing Development with Online Privacy Concern in Western Balkan Countries*
- EIZ-WP-1501 Petra Posedel Šimović, Marina Tkalec and Maruška Vizek: *Time-varying integration in European post-transition sovereign bond market*

2014

- EIZ-WP-1403 Jelena Nikolic, Ivica Rubil and Iva Tomić: *Changes in Public and Private Sector Pay Structures in Two Emerging Market Economies during the Crisis*
- EIZ-WP-1402 Jelena Budak, Edo Rajh and Ivan-Damir Anić: *Privacy Concern in Western Balkan Countries: Developing a Typology of Citizens*
- EIZ-WP-1401 Jelena Budak and Edo Rajh: *The Public Procurement System: A Business Sector Perspective*

2013

- EIZ-WP-1302 Valerija Botrić: *Identifying Key Sectors in Croatian Economy Based on Input-Output Tables*
- EIZ-WP-1301 Ivica Rubil: *Accounting for Regional Poverty Differences in Croatia: Exploring the Role of Disparities in Average Income and Inequality*

2012

- EIZ-WP-1205 Hrvoje Mirošević: *Analiza razvojnih dokumenata Republike Hrvatske*
- EIZ-WP-1204 Iva Tomić: *The Efficiency of the Matching Process: Exploring the Impact of Regional Employment Offices in Croatia*
- EIZ-WP-1203 Jelena Budak, Ivan-Damir Anić and Edo Rajh: *Public Attitudes towards Surveillance and Privacy in Western Balkans: The Case of Serbia*
- EIZ-WP-1202 Valerija Botrić: *Intra-industry Trade between the European Union and Western Balkans: A Close-up*
- EIZ-WP-1201 Jelena Budak and Edo Rajh: *Corruption Survey in Croatia: Survey Confidentiality and Trust in Institutions*

2011

- EIZ-WP-1104 Jelena Budak and Edo Rajh: *Corruption as an Obstacle for Doing Business in the Western Balkans: A Business Sector Perspective*
- EIZ-WP-1103 Alfio Cerami and Paul Stubbs: *Post-communist Welfare Capitalisms: Bringing Institutions and Political Agency Back In*
- EIZ-WP-1102 Marina Tkalec: *The Dynamics of Deposit Euroization in European Post-transition Countries: Evidence from Threshold VAR*
- EIZ-WP-1101 Jelena Budak, Ivan-Damir Anić and Edo Rajh: *Public Attitudes Towards Surveillance and Privacy in Croatia*

2010

- EIZ-WP-1003 Marin Božić: *Pricing Options on Commodity Futures: The Role of Weather and Storage*
- EIZ-WP-1002 Dubravka Jurlina Alibegović and Sunčana Slijepčević: *Performance Measurement at the Sub-national Government Level in Croatia*
- EIZ-WP-1001 Petra Posedel and Maruška Vizek: *The Nonlinear House Price Adjustment Process in Developed and Transition Countries*

2009

- EIZ-WP-0902 Marin Božić and Brian W. Gould: *Has Price Responsiveness of U.S. Milk Supply Decreased?*
- EIZ-WP-0901 Sandra Švaljek, Maruška Vizek and Andrea Mervar: *Ciklički prilagođeni proračunski saldo: primjer Hrvatske*

2008

- EIZ-WP-0802 Janez Prašnikar, Tanja Rajkovič and Maja Vehovec: *Competencies Driving Innovative Performance of Slovenian and Croatian Manufacturing Firms*
- EIZ-WP-0801 Tanja Broz: *The Introduction of the Euro in Central and Eastern European Countries – Is It Economically Justifiable?*

2007

- EIZ-WP-0705 Arjan Lejour, Andrea Mervar and Gerard Verweij: *The Economic Effects of Croatia's Accession to the EU*
- EIZ-WP-0704 Danijel Nestić: *Differing Characteristics or Differing Rewards: What is Behind the Gender Wage Gap in Croatia?*
- EIZ-WP-0703 Maruška Vizek and Tanja Broz: *Modelling Inflation in Croatia*
- EIZ-WP-0702 Sonja Radas and Mario Teisl: *An Open Mind Wants More: Opinion Strength and the Desire for Genetically Modified Food Labeling Policy*
- EIZ-WP-0701 Andrea Mervar and James E. Payne: *An Analysis of Foreign Tourism Demand for Croatian Destinations: Long-Run Elasticity Estimates*

e-ISSN 1847-7844

9 771847 784002

